

KAUHAJOEN SEUDUN/SUUPOHJAN
KOHEESIO- JA
KILPAILUKYKYOHJELMAN
OHJELMAEHDOTUS

OHJELMAEHDOTUS, VERSIO 1.0
25.6.2009

SUUPOHJAN ELINKEINOTOIMEN KUNTAYHTYMÄ
Kauhajoki

1. Hakemusten vastaavuus alueen kehittämisen tavoitteisiin

1.1. Ohjelmaehdotuksen perustelut alueen kilpailukyyn ja tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta

Kilpailukykyä vahvistava sisältö

Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä (SEK) hakee tällä ohjelmahakemuksella koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa Kauhajoen seudulle/Suupohjaan. Ohjelmaehdotus tukee alueen kilpailukyyn kehittämistä ja kehittää *kohdistetun innovaatio- ja elinkeinopolitiikan* avulla alueen keskeisiä vahvuusalueita. KOKO-ohjelma jatkaa Kauhajoen seudun verkostopilottin ja aluekeskusohjelman työtä. Edellä mainituilla ohjelmilla on ollut koordinoiva ja strategisesti merkittävä rooli seudun kärkitoimialojen (logistiset järjestelmät, kalusteala ja bio-elintarvike) innovaatioympäristöjen kehittämisessä.

Ohjelman eräs tavoite on Suupohjassa ja sen lähialueilla toimivien yritysclusterien kilpailukyyn vahvistaminen. Tämä edellyttää niiden strategisten näkökulmien uudistamista, asiakaslähtöisyyttä ja kansainvälistä verkostoitumista. Myös asiantuntijuuden, koulutuksen, uusien teknologisten ratkaisujen ja palveluyrittäjyyden merkitys korostuvat kaikilla toimialoilla. Edellä mainitut teemat nousevat esiin eri muodoissa KOKO-ohjelman kärkitoimialojen kehittämisessä.

Kestävän kehityksen mukainen, "vihreän talouden" edistäminen lisää kilpailukykyä alueen kärkitoimialoilla. Toimenpiteitä ovat esim. ympäristösertifikaattien käyttöönotto kalusteklusterissa sekä agroekologisten toimintatapojen ottaminen käyttöön bio-elintarvikealalla ja sitä kautta hiilijalanjäljen pienentäminen. Kestävän kehityksen mukaisen ympäristöteknologian soveltaminen logistisiin järjestelmiin luo alalle uusia mahdollisuuksia.

Olennaista on kärkialojen osaamisympäristöjen ja -verkostojen kehittäminen, sekä tutkimusyhteyksien tiivistäminen ja sitä kautta tiedon siirto tutkimuslaitoksista alueen yritystoiminnan käyttöön. Seudun kilpailukyyn ylläpito edellyttää paitsi kärkialojen uudistamista, myös mahdollisuuksien hyödyntämistä ja kokonaan uusien avauksien tekemistä. KOKO-ohjelma pyrkii toteuttamaan *kokeilevaa innovaatio- ja elinkeinopolitiikkaa* mm. seutuverkon kehittämisessä ja digitaalisen liiketoiminnan edistämässä. Seudusta halutaan luoda nk. elävä testiympäristö, living lab, joka luo uusia mahdollisuuksia niin paikalliseen yritystoimintaan, ennakoiviin hoivapalveluihin kuin koulutukseen.

Alueen kilpailukyyn edistäminen *yleisen innovaatio- ja elinkeinopolitiikan* näkyvä ohjelmassa etenkin tavoitteessa kehittää uusia seudullisia koulutuskonsepteja, jotka turvaavat osaavan työvoiman saatavuutta. Samaan viitekehykseen liittyy ohjelman tavoite luoda seudulle tehokkaampi ennakoinnin ja kansainvälistymisen kehittämissä. Yleiseen innovaatiopolitiikkaan ja kilpailukykyyn liittyy seudun houkuttelevuus ja vetovoimaisuus. Näitä asioita halutaan edistää ennakoivia hyvinvointipalveluja, seudullista brändäystä sekä innovatiivista markkinointiviestintää kehittämällä.

Koheesio ja tasapainoinen aluekehitys

Ohjelmaehdotus tukee koheesiota ja tasapainoista aluekehitystä seudun eri kunnissa. Ohjelman kärkitoimialat kohdistuvat niihin alueen vahvuuksiin, joilla on myös kansallista merkittävyyttä ja kantavuutta. Kaikkien alueen klustereiden vaikuttavuus ulottuu ohjelma-alueen ulkopuolelle mm. sopimusvalmistusketjujen kautta.

Yritystoiminnan klustereiden kilpailukyyn kehittämisellä Suupohjassa on kansallisen koheesipolitiikan näkökulmasta aluekehitystä tasapainottava vaikutus. Laadittu ohjelma vahvistaa seudullisesti tasapainoista aluekehitystä, koska eri teemojen vaikuttavuus vaihtelee ohjelma-alueen kunnittain. Eri teemoista mm. bio-elintarvikealan kehittämistoimenpiteet kohdistuvat merkittävästi etenkin Isojoen, Karijoen ja Honkajoen ja Teuvan kuntiin. Näissä kunnissa on merkittäviä elintarvikeketjun toimijoita, raaka-aineen tuottajia ja jatkojalostajia. Teeman osalta Kauhajoella on merkittävä ainesosaklusteri ja osaamisen keskittymä, Kauhajoki Food Park. Asumisen ja kalustealan toimenpiteet kohdistuvat etenkin Kurikkaan, Kauhajoelle ja Teuvalla. Klusterin osaamisyksiköt sijaitsevat Kurikassa ja Teuvalla.

Logististen järjestelmien ja metallin klusteri on keskittynyt erityisesti Kauhajoelle. Samoin klusteria palveleva osaamisyksikkö Teknologiakeskus Logistia sijaitsee Kauhajoella. Logistia-klusterin sopimushankintaverkostot ulottuvat koko ohjelma-alueelle. Lisäksi myös Kurikassa ja Teuvalla on merkittävää metalliteollisuuden osaamista. Ohjelman teemat 4. "Digitaalisen osaamisen soveltaminen" ja 5. "Uudistuvat palvelut ja pilotit" voivat kohdistua horisontaalisesti koko ohjelma-alueelle.

1.2. Erikoistuminen, vahvuudet ja KOKO:n rooli niiden vahvistamisessa

Suupohjan alueella on löydettävissä selkeitä vahvuuksia ja erikoistunutta yritystoimintaa. Aikaisemmissa Kauhajoen seudun Verkostopilotti sekä AKO-ohjelmissa on kehitetty seudun yritystoiminnan kärkialoja; logistisia automaatiojärjestelmiä (materiaalinkäsittelyjärjestelmät), sisustus- ja kalustealaa sekä bio-elintarvikealaa. Uuden KOKO-ohjelman avulla halutaan uudistaa ja vahvistaa edellä mainittuja klustereita edelleen. Lisätietoja www.kauhajoenseutu.fi.

KOKO-ohjelmajärjestelmän aikana on jokaiselle kärkialalle löydetty kehittämiskohteita, jotka uudistavat klustereiden toimintaa ja luovat myös uusia avauksia. Kuvassa 1. on esitetty KOKO-ohjelmajärjestelmän aikana laadittu kuva Suupohjan alueen vahvuuksista. Vahvuuksia on tarkasteltu eri tasoilla, riippuen siitä, onko kyseessä globaali, kansainvälinen, kansallinen vai maakunnallinen vahvuus. Kuvassa on esitetty myös eräitä vahvuuksiin perustuvia kehittämisajatuksia.

Kauhajoen seudun KOKO-ohjelmalla on tärkeä rooli seudullisen elinkeino- ja innovaatiopolitiikan strategioiden kehittämisessä, seurannassa ja päivityksessä. KOKO-ohjelma on rooliiltaan Kauhajoen seudun kärkiklustereiden strateginen koordinoija ja kehittäjä, seudullisen digitaalisuuden edistäjä sekä tiettyjen uusiutuvien palveluiden pilotoija. Ohjelman ulkopuolelle jää eräitä kunnalliseen elinkeinopolitiikkaan liittyviä vetovoimateemoja. KOKO-toiminnassa korostetaan kuitenkin kaikkien teemojen osalta kumppanuutta ja yhteistyötä yritysten, kunta- ja kehittämistoimijoiden välillä. Kumppanuuden, yhteisen prosessoinnin ja kärkiyritysten kehittymisen kautta halutaan kuitenkin vaikuttaa seudun vetovoimaisuuden kehittämiseen kokonaisuutena. Kuva 2. pyrkii hahmottamaan KOKO-ohjelman seudullista roolia.

Logistiset järjestelmät/materiaalinkäsittelyala. Kauhajoen seudun merkittävin globaali vahvuus on logististen järjestelmien klusteri. Kyseessä on Suomen merkittävin alan keskittymä, joka on myös maailmanlaajuisesti 20 merkittävimmän alan keskittymän joukossa. "Logistia -klusteri" on keskittynyt etenkin teollisuuden automaatiojärjestelmiin sekä niihin liittyviin tieto- ja materiaaliavintojen hallintaan. Globaalisti toimiva klusteri käsittää noin 70 yritystä ja työllistää n. 1000 työntekijää. Sen osuus alan tuotannosta Suomessa on n. 45-50 %. Yrityksillä on lukuisia tytäryhtiöitä ulkomailla. Klusterin innovaatioympäristöä on kehitetty voimakkaasti sekä Kauhajoen seudun Verkostopilottissa että aluekeskusohjelmassa. Lisätietoja www.logistia.net. *KOKO:n rooli: Selkeä, klusterin kehittämistä kokoava ja koordinoiva, strateginen rooli. Osaamisen ja innovaatioympäristön kehittäminen sekä brändäys ja viestintä.*

Ainesosaklusteri. Kasvuvaiheessa oleva, mutta selkeästi globaali vahvuus on kasvisperäisiä ainesosia valmistava teollisuus. Alueella toimivat yritykset valmistavat mm. erittäin korkealle jalostettuja marja- ja kasvisperäisiä uutteita, jauheita ym. ainesosia elintarvike-, lääke- ja kosmetiikkateollisuuden tarpeisiin. Klusterin eräs vahvuus on se, että kaikki sen raaka-ainetoimittajat ja koko jalostusketju toimii seudulla. Alan yritykset ovat keskittyneet Kauhajoen Aronkylän yrityspuistoon tai sen läheisyyteen. Merkittävä seikka on ollut mm. VTT:n testauslaitteikannan siirtäminen Aronkylän yrityspuiston koetilaan. Alan asiakaskunta on globaali. Ainesosaklusteri on merkittävä osa Kauhajoen seudun Verkostopilottissa ja AKO:ssa kehitettyä FoodPark-toimintaa. www.foodpark.info.

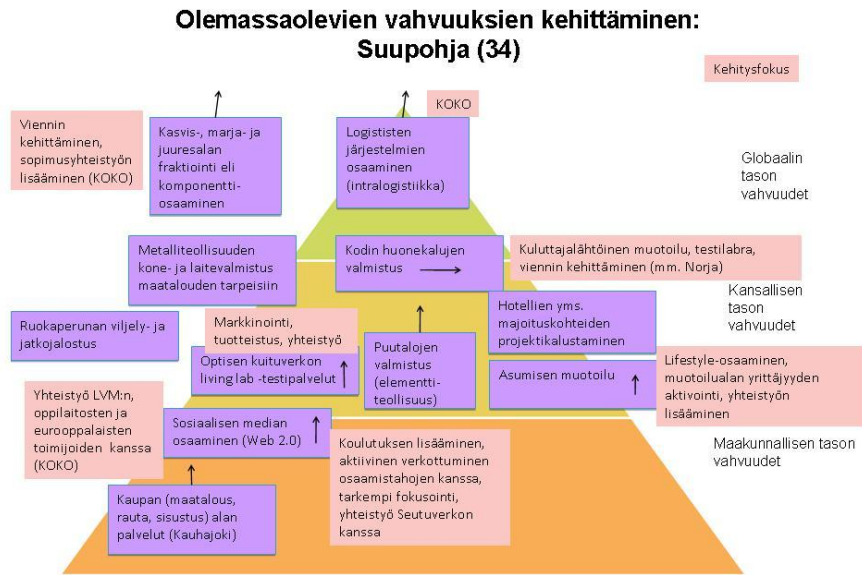
Seudun perinteinen vahvuus on bio-elintarvikeala, joka työllistää seudulla alkutuotanto ja jatkojalostus huomioiden yli 2200 henkilöä. Bio-elintarvikealan keskittymä koostuu Suupohjasta, Kurikasta ja Honkajoesta. Alueen elintarvikeyritykset ovat pieniä, mutta elinvoimaisia. Elintarvikejalostukseen lisää työpaikkoja ja yrityksiä ja elintarvikkeiden laitevalmistus on myös vahvistunut. Erittäin painopiste alueelle ovat kasvikset, juurekset ja peruna. Suomessa tuotetusta ruokaperunasta 70 % tuotetaan Suupohjassa. *KOKO:n rooli: Selkeä, klusterin kehittämistä kokoava ja koordinoiva, strateginen rooli. Osaamisen ja innovaatioympäristön kehittäminen, osaamisen siirto sekä brändäys ja viestintä. Verkottumisen edistäminen.*

Kalusteklusteri on Suupohjan ja Etelä-Pohjanmaan perinteinen vahvuus, jolla on yli 200-vuotinen historia. Alueella toimii yli 200 yritystä ja se työllistää noin 1300 henkilöä. Vahvoja osaamistoimijoita ovat SeAMK:n muotoilun yksikkö/Pohjanmaan Nikkarikeskus, joka on keskittynyt kuluttajalähtöiseen tuotesunnitteluun sekä uusiin johtamiskonsepteihin. Teknologiakekus TEAK Oy Teuvalla on Pohjoismaiden johtava alan tuotantoteknologian keskus. Kauhajoen seudun verkostopilotti ja aluekeskusohjelma ovat toimineet toimialan strategisena koordinoijana viime vuosina. Kalusteklusteria halutaan kehittää kohti kokovaa, lifestyle-tyyppistä ajatusta teemalla "Living Business – kalusteet ja asuminen". Tärkeää on uusimman kuluttaja- ja käyttäjätiedon hyödyntäminen ja uuden ajattelutavan luominen ja sitä kautta perinteisen klusterin kilpailukykyä kehittäminen. www.nikkariakeskus.fi ja www.teakoy.fi. *KOKO:n rooli: Selkeä, klusterin kehittämistä kokoava ja koordinoiva, strateginen rooli. Osaamisen ja innovaatioympäristön kehittäminen, osaamisen siirto sekä brändäys ja viestintä. Verkottumisen edistäminen*

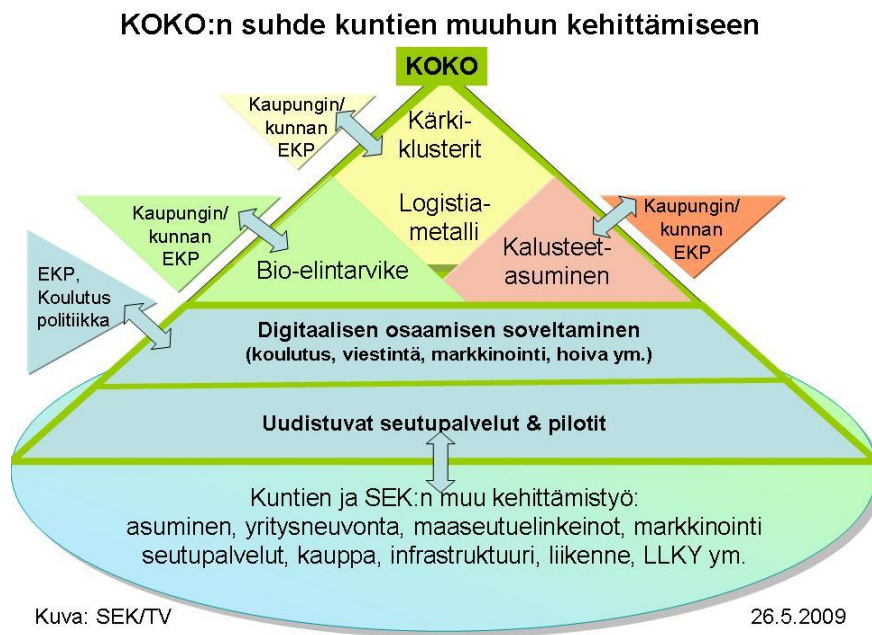
Kuituverkko ja digitaalisuus. Suupohjaan on rakennettu yksi Euroopan moderneimmista ja nopeimmista alueellisista optisista kuituverkoista. Verkko on valittu mm. osana Fionets kokonaisuutta kansalliseksi optisten kuituverkkojen pilottikohteeksi. Verkko kattaa noin 95 % seudusta. Verkon kapasiteetista ja mahdollisuuksista on käytössä vasta murto-osa. Kauhajoen AKO:ssa on pyritty kehittämään niin seutuverkon pilottikäyttö (living labs) kuin myös uutta sosiaalisen median osaamista. Tulevaisuudessa verkko ja sosiaalinen media tarjoavat digitalisaation lisääntyessä oikein käytettynä runsaasti mahdollisuuksia mm. oppimiseen, kansainväliseen verkottumiseen kuin yritysten liiketoimintakonsepteihin. Lisätietoja mm. www.suupohjanseutuverkko.fi. *KOKO:n rooli: uusien avauksien aktivoija, käynnistäjä ja pilotoija.*

Energiaomavarainen seutu ja kestävä kehitys. Suupohjassa on toteutettu vuosina 2006–09 EU:n uusituvan energian ohjelmaan kuuluva Aspire-selvityshanke (www.aspire.fi). Selvityksessä todettiin, että alueella on mahdollisuuksia olla täysin energiaomavarainen. Uusiutuvien energioiden hyödyntämisellä mm. elintarvikealaan liittyen voidaan tulevaisuudessa löytää uusia mahdollisuuksia. Kestävä kehitys näkyy myös kärkialoilla uusina toimintamalleina, mm. ympäristöteknologian hyödyntämisessä, ympäristösertifikaattien käyttöönnotossa ja agroekologisten arvoketjujen soveltamisena. *KOKO:n rooli: uusien avauksien aktivoija, käynnistäjä ja pilotoija.*

Seudun kilpailukyvyyn kannalta ensisijaisia toimenpiteitä ovat nykyisten kärkialojen kehittäminen (logistiset järjestelmät, bio-elintarvikeala sekä kalusteet ja asuminen). Näiden toimialojen kehityksen turvaaminen ja kehittäminen on mm. työllisyyden ja bruttokansantuotteen kannalta olennaista. Pidemmällä aikajänteellä myös muut teemat ja uuden kokeilut (digitaalisuus, kv-yhteistyö, living labs) luovat uusia mahdollisuuksia. Seudun kannalta erittäin tärkeä asia on myös koulutusrakenteiden kehittäminen.

Kuva 1: Suupohjan alueen vahvuuksia ja niiden kehittämismahdollisuuksia. Kuva: Synocus Oy

Kuva 2.: KOKO:n asema Suupohjan/Kauhajoen seudun seudullisessa kehittämisessä

1.3. Ohjelman tavoite

Ohjelman visio:

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman visio on määritetty ohjelman suunnitteluprosessin aikana. Siihen ovat vaikuttaneet teemaryhmien tuotokset, strategiaryhmän ja strategiafoorumin kannanotot sekä kuntien päätökset. Tavoitteena on ollut löytää visio, joka keskittyy niihin asioihin, joihin KOKO-ohjelmalla pystytään vaikuttamaan.

Kauhajoen seutu/Suupohja on kärkialoillaan ja -yrityksillään kansainvälisesti kilpailukykyinen ja vetovoimainen alue, joka luo hyvinvointia seudulle. Elinkeinoelämä sekä kehitys- ja koulutustoiminta pystyvät aktiiviseen muutosten ennakkointiin ja hyödyntävät digitaalitalouden mahdollisuuksia tehokkaasti. Alueen osaamisperusta on uudistunut tehokkaan ja joustavan koulutustoiminnan ja aktiivisten verkostosuhteiden kautta.

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman yleiset tavoitteet

Alueen KOKO-ohjelman visiota täydentävät ohjelmason tavoitteet. Tavoitteet on määritelty ohjelmason pohjalta. Niissä keskitytään lähinnä niihin seikkoihin, joihin voidaan ohjelman kautta vaikuttaa. Ohjelmason toiminnalliset tavoitteet ovat seuraavat:

- 1. Uudistaa ja vahvistaa paikallisten yritystoiminnan kärkiklustereiden kilpailukykyä tukemalla vetovoimaisten toimintaympäristöjen kehittymistä, uusien liiketoimintamallien syntymistä, osaamisen tason nousua ja globaalia verkottumista. Kehitystoiminnan tasapuolinen vaikuttavuus hyödyntää koko seutua*
- 2. Edesauttaa yrityksiä ja koulutusta palvelevien uusien digitaalitalouden avausten ja toimintamallien (oppiminen, markkinointi) löytymistä ja kehittymistä koko seudulla.*
- 3. Uudistaa seudun palvelukonsepteja joustaviksi, innovatiivisiksi sekä yritys- ja asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi.*

Tähän asetetaan määrälliset vaikuttavuustavoitteet 16.6.2009 seminaarin yhteydessä.

- 1. Kärkiklustereille*
- 2. Digitaalisen osaamisen soveltamiselle*
- 3. Uusille palvelukonsepteille ja piloteille*

2. Ohjelman toimenpiteet

2.1. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet

MITÄ? Käytännön KOKO-työssä Suupohjan KOKO-ohjelman tavoitteita toteutetaan viiden teeman/toimenpidekokonaisuuden avulla, jotka ovat:

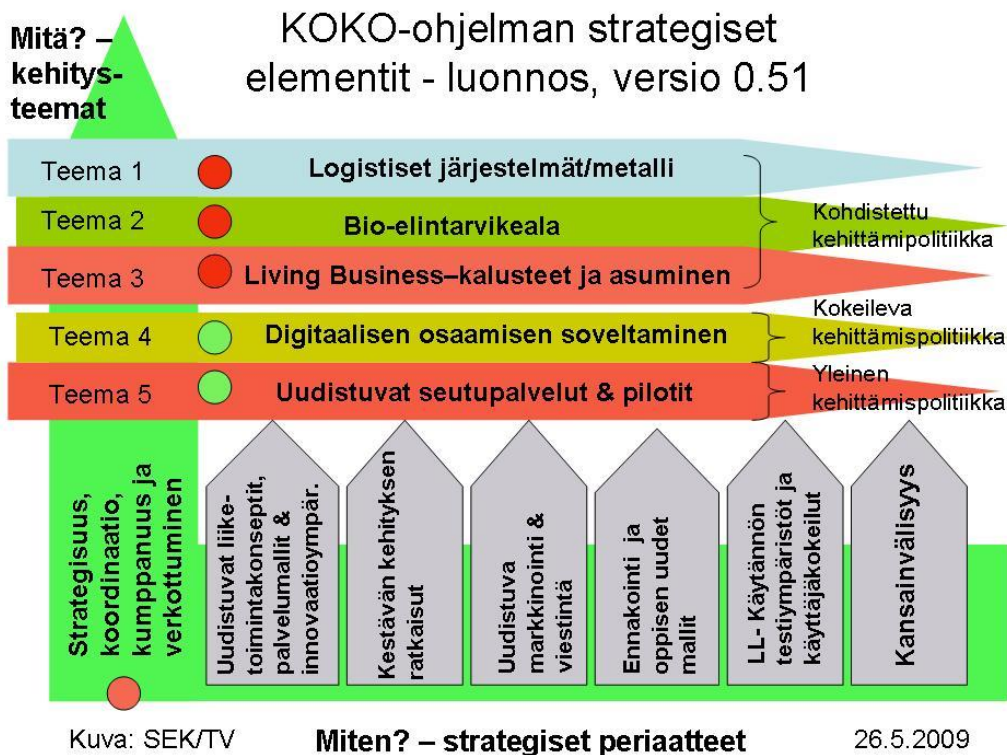
- 1. Logistiset järjestelmät/metalli*
- 2. Bio-elintarvikeala*
- 3. Living Business – kalusteet ja asuminen*
- 4. Digitaalisen osaamisen soveltaminen*
- 5. Uudistuvat seutupalvelut ja pilotit*

MITEN? Ohjelman läpileikkaavat strategiset painotukset

Läpileikkaavat strategiset painotukset määrittävät sen, miten ohjelman tavoitteet aiotaan saavuttaa ja miten sovituihin tavoitteisiin aiotaan päästä. Suunnitteluprosessin aikana esiin nousseiden ideoiden ja ajatusten pohjalta on päädytty seuraaviin, eri teemoja läpileikkaaviin painotuksiin.

- *Strategisuus, koordinaatio, kumppanuus ja aktiivinen verkottuminen.* Ohjelmassa pyritään luomaan etenkin kärkialoille strategisia kokonaisuuksia, joilla on riittävää vaikuttavuutta. Oleellista on myös se, että aikaansaadaan alueelle hyvin toimivia, pysyviä julkisia palvelukonsepteja, jotka vahvistavat elinkeinopolitiikan osaamista ja kumppanuutta lisäävät alueen vetovoimaisuutta. Kumppanuus ja verkottuminen toimivat ohjelman kaikissa teemoissa teemaryhmätoiminnan avulla. Strateginen koordinaatio varmistetaan ohjelmassa teemakoordinaattorien avulla.
- *Muita ohjelman strategisia periaatteita ovat:*
  - *Uudistuvat liiketoimintakonseptit, palvelumallit ja innovaatioympäristöt*
  - *Kestävän kehitykset ratkaisut*
  - *Muutosten ennakkointi ja oppimisen uudet mallit (ks. kohta 4.1.)*
  - *Uudistuva markkinointiviestintä*
  - *Kansainvälisyys*
  - *Living Lab - käytännön testiympäristöjen kehittäminen ja käyttäjäkokeilujen edistäminen.*

Suupohjan KOKO-ohjelman toimintalinjat ja niitä läpäisevät strategiset painopisteet on esitetty kuvassa 3.

Kuva 3. Suupohjan KOKO-ohjelman toimintalinjat ja strategiset painotukset.

Seurantajärjestelmä

Ohjelmalle asetettuja tavoitteita seurataan toteutuksen yhteydessä kaksi kertaa vuodessa ohjausryhmän kokousten yhteydessä. Ohjausryhmän kokoukset sovitetaan KOKO-ohjelman tulevien talous- ja toteuttamissuunnitelmien rytmiin. Ohjelman tavoitteiden ja talouden toteutumista seurataan myös ohjelmaa koordinoivan organisaation, Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymän oman Severa-toiminnanohjausjärjestelmän kautta. Toiminnanohjausjärjestelmän kautta myös SEK:n johto ja yhtymähallitus ovat tietoisia ohjelman toteutustilanteesta. Ohjelman eri alatoimenpiteiden strategian päivitys tehdään toimiala/teemaryhmien kokouksissa vuosittain ennen vuosittaisen toimintasuunnitelman laatimista. Eri toimialojen kehitystrendejä seurataan systemaattisesti ja niitä arvioidaan päivitysprosessissa.

2.2. Toimenpidekokonaisuuksien operationalisointi

Seuraavaksi on esitelty ohjelman toimenpidekokonaisuuksien käytännön toteutusta. Syksyn 2009 aikana jokainen toimenpidekokonaisuus tulee vielä käymään läpi esitetyt toimenpiteet ja suorittamaan mahdollisen toimintojen fokuksinnin vuoden 2010 talous- ja toimenpidesuunnitelmassa.

2.2.1. Logistiset järjestelmät/metalli

Tausta

Logistiset järjestelmät ja metalli-toimiala on vahvan yrityspanoksen ja pitkäjänteisen kehitystyön ansiosta kasvanut seudun merkittävimmäksi teolliseksi toimialaksi, jolla on potentiaaliset kasvun näkymät globaalisti. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on yli kaksinkertaistunut 2000-luvun alusta lukien. Alan yrityksissä työskentelee Suupohjan seutukunnan alueella metalliala mukaan lukien n. 1500 henkilöä, mikä on n. 45 % teollisuuden työpaikoista. Yritykset ovat sijoittuneina eri puolille seutukuntaa. Lisäksi toimialan vaikutukset ulottuvat yritysten ja muiden toimijoiden verkostojen kautta oman alueen ulkopuolelle lähialueille, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Kauhajoen seudun Verkostopilotissa ja aluekeskusohjelmassa on kehitetty logististen järjestelmien ja materiaalinkäsittelyn toimialaa vuodesta 2002 saakka. Teeman kehittämiskoordinaattorina on aluekeskusohjelmassa toiminut LC Logistics Center Oy Kauhajoelta. Merkittäviä toimialan kehittämisresursseja ovat myös teknologiakeskus Logistian yhteydessä toimivat asiantuntijatahot kuten Vaasan yliopiston Logistiset järjestelmät-tutkimusprofessori.

Tulevaisuudessa markkinat edellyttävät yhä suurempien kokonaisuuksien hallintaa. Tämä edellyttää yritysten strategisen näkökulman uudistumista ja asiakaslähtöistä, verkostoitunutta toimintatapaa. Asiantuntijuuden, innovatiivisten teknologisten ratkaisujen sekä palveluliiketoiminnan merkitys kasvaa edelleen. Näistä syistä sekä yritysten että alueen

vetovoiman kehittäminen on entistä tärkeämpää. *Nämä kaikki tavoitteet ovat linjassa Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2009–10 osion 3.1. Yrittäjyyden edistäminen tavoitteiden kanssa.*

Toimialan kehittämisen suuntaviivoja on pohdittu usealla eri tasolla. Työmenetelminä ovat olleet laajasti erityyppisistä yrityksistä ja asiantuntijatahoista koollekutsutut workshopit ennakkopohdintoineen. Lisäksi materiaalinkäsittelyalan tavoitteita ja suuntaviivoja vuoteen 2014 pohtinut kärkiyrityksistä ja alan professorista koostuva työryhmä. Palautekeskustelua yritysten kanssa on käyty myös sähköpostitse prosessin ajan. Lisäksi KOKO-valmisteluprosessin aikana tehtiin 50 yritykselle ja kahdeksalle asiantuntijalle osoitettu puhelinhaastattelu.

Teeman visio 2017

Me (Kauhajoen klusteri) olemme haluttu tuottavuutta parantavien automaattisten materiaalinkäsittelyratkaisujen toimittaja. Meidät tunnetaan asiakasta lähellä olevina päähankkijoina maailmalla. Toimintamme perustuu edelläkävijyyteen, teknologisiin ratkaisuihin ja verkostoituneeseen toimintatapaan.

Kehittämisen tavoitteet

1. Klusterissa toimii globaalisti kasvavia päähankkijayrityksiä sekä järjestelmätöimittäjä- ja komponenttiyrityksiä
2. Asiantuntijuus ja suunnitteluosaaminen ovat käytössä yritysverkoston joka tasolla
3. Tuotetaan klusteriin uusia liiketoimintamahdollisuuksia esim. ympäristöteknologiasta, palveluliiketoiminnasta ja teknologisista ratkaisuista toimitusketjuihin
4. Yritysten vetovoima luo vetovoimaisen alueen.

Kehittämisen tärkein lähtökohta on yritysten tarpeet ja osallistuvuus. Kehittämistä johdetaan tarpeiden pohjalta yrityksiä lähellä toimivan kehittämissyhtiön toimesta. Kehittämisen tuloksellisuus perustuu paikalliseen kumppanuuspohjaiseen toimintamalliin, jota täydennetään alan kansallisilla ja kansainvälisillä verkostoilla.

Tehtävät ja aikataulu

a. Globaalit yritykset(verkosto) Erikoistumisen kautta verkostoitunut toimintatapa, strategiset kumppanuudet

Tavoitteena on koko verkoston toimitusketjun parantaminen ja tehostaminen vastaamaan kasvavien päähankkijoiden tarpeita. Asiakas ostaa yhä suurempia kokonaisuuksia, joita täältä on kyettävä toimittamaan. Tarvitaan myös lisää resursseja yrityksiä toimitusketjun eri vaiheisiin; tätä vauhdittaa teknologiahautomo. Toimenpiteet:

- Päähankkija-kehittämissuunnitelman laatiminen (2010 lähtien)
- Toimialan arvoketjun kehittäminen (2010)
- Teknologiahautomo

b. Asiantuntijuutta, suunnitteluosaamista yritysverkoston joka tasolle

Tavoitteena on tuottaa täältä tutkimuksia, joiden tulokset merkittävästi kehittävät toimialaa. Uusia haasteita ovat kestävä kehitys vaatimukset, joihin haetaan ratkaisuja mm. kitkattomuudesta, uusista materiaaleista, komposiittiteknologiasta yms. Osaamista on jatkuvasti kehitettävä yrityksissä sekä houkuteltava uutta osaavaa työvoimaa. Tuotekehitys yrityksissä on oma prosessinsa, joka luo asiakaslähtöisesti uusia sovelluksia. Toimenpiteet:

- Logistia Instituutin toiminnan kehitys (2009-)
- Uudet materiaalit ja kestävä kehitys (2009-)
- Jatkuva tutkimustoiminta yritysten ja asiakasyritysten kanssa yhteistyössä
- Tuotekehityspalvelukonseptin luominen
- Teknologiakeskus Logistian toimintakonseptin kehittäminen

c. Uudet liiketoimintamahdollisuudet, esim. ympäristöteknologia, palveluliiketoiminta, teknologiset ratkaisut logistiin toimitusketjuihin

Tavoitteena on löytää uusia tukijalkoja yritysverkostolle hyödyntäen kv-projektiosaamista sekä laajentamalla jo olemassa olevia ympäristö-/energiasektorin tuotteita. Palveluliiketoiminta globaaliksi liiketoiminnaksi. Digitaalitekniikka mahdollistaa uusien sovellusten kehittämisen toimitusketjuihin. Toimenpiteet:

- Aktivointi ympäristöteknologian mahdollisuuksista (2009)
- Palveluliiketoiminnan tuotteistaminen (2010)

d. Yritysten vetovoima, alueen vetovoima

Tavoitteena on brändäys-osaamisen luominen toimintakulttuuriksi yrityksissä. Vetovoimainen työnantaja-yritys, jossa on hyvä ja tuloksellisuuteen ruokkiva työilmapiiri. Kauhajoelle-Logistiaan halutaan investoida uutta pääomaa; "Invest in Kauhajoki". Toimenpiteet:

- Yrityskuvan rakentaminen
- Brändi!

- Pääomasijoitusten aktivointi

Vastuutahot strategian toteuttamiseksi

Teeman toteutusta hallinnoi SEK. Teeman kehittämistä johtaa alan alihankkija, joka vastaa ohjelman toteuttamisen edistymisestä. Toimialaryhmän työskentelyssä arvioidaan tuloksia ja päivitetään strategiaa.

Strategian päivitys, joustavuus ja uusiutumiskyky

Strategian päivitys suoritetaan toimialaryhmän kokouksissa vuosittain ennen vuosittaisen toimintasuunnitelman laatimista. Kehitystrendejä seurataan systemaattisesti ja niitä arvioidaan päivitysprosessissa.

Perustelut toimenpiteen liittämiseksi KOKO-ohjelmaan:

Kyseessä on alueen merkittävin globaali vahvuusala. Toimialan innovaatioympäristöä, verkottumista ja tunnettua on systemaattisesti kehitetty aikaisemmissa AKO-ohjelmissa hyvin tuloksia. KOKO toimii pienellä seudulla teeman strategisena koordinaattorina ja myös uusien avausten (mm. ympäristötekniikan soveltaminen) kehittäjänä. KOKO toimii pienellä seudulla myös sieltä puuttuvaa OSKE-ohjelmaa vastaten.

2.2.2. Bio- ja elintarvikeala

Tausta

Kauhajoen seudun bio- ja elintarvikealan keskittymä koostuu Suupohjan kuntien lisäksi Kurikan ja Honkajoen alueista ja sillä on merkittävä heijastusvaikutus muihin naapuriseutuihin kuten Rannikko-Pohjanmaalle. Seutu on vahvaa maatalousaluetta. Elintarviketalous ja yritykset ovat pieniä mutta elinvoimaisia ja kehityshaluisia. Kauhajoen Ruokamessut on esimerkki muista alan aktiviteeteista. Seudulla on aluekeskusohjelman yhtenä kärkkilusterina toteutettu menestyksellisesti bio- ja elintarvikealan kehittämistä. Tätä työtä on syytä jatkaa ja vahvistaa.

Seudun bio- ja elintarvikealaa tullaan lähivuosina voimakkaasti kehittämään. Sitä varten on alueen yritysten toimesta perustettu kehitystointa vetämään FP Food Park Oy, joka on luonut kattavan osaamisverkoston ja koordinoitunut myös aluekeskusohjelman elintarvikealaa. Perustuotannon lisäksi seudun vahvuusalue on perunan viljelyn ja teollisuuden keskittymä. Aluekeskusohjelman ansiosta on luotu perustaa mm. ainesosateollisuudelle, uudelle yritystoiminnalle ja voimistettu elintarvikealan laitevalmistusta.

Bio- ja elintarvikealan KOKO-työ tukee alueen kilpailukykyä generoimalla kehitystoimintaa sekä siirtämällä osaamista tutkimuslaitoksista ja yliopistoista alueen yritystoiminnan käyttöön. Painopiste ovat myös alueen tuotteiden kaupallistaminen sekä auttaminen yrityksiä löytämään parhaita markkinaväyliä, yhteistyötä ja kansainvälistymistä. KOKO-teemassa huolehditaan alueen tasapainoisesta kehittymisestä vahvistamalla perunan jalostusarvon nostoa Isojoella ja Karijoella, erikoiskasvituotantoa Kurikassa ja Honkajoella, kasvihuonetuotantoa Teuvalla ja Honkajoella sekä ainesosateollisuutta ja elintarvikealan laitevalmistusta Kauhajoella. Kokonaisuutena seudusta kehitetään KOKO-ohjelmakaudella Suomen johtava peruna- ja kasvisjalostuksen sekä ainesosa- ja laitevalmistuksen keskittymä, jolla on kansainvälinen kilpailukyky. Teema on valmisteltu mittavalla strategiatyöllä, johon ovat osallistuneet kattavasti alueen maatalouden, kuntien, koulutuksen, yritysten ja kehitystoiminnan edustajat.

Bio- ja elintarvikealan visio 2017

Kauhajoen seutu on peruselintarviketalouden lisäksi vahva erikoiskasvien tuottaja, jalostaja ja kehittäjä. Alueella on yhteistyössä innovatiivinen verkostoon perustuva osaamisympäristö. Alue on

- Peruna- ja kasvikeitteen numero 1 Suomessa,
- Elintarvikealan ainesosaklusteri, numero 1. Pohjoismaissa,
- Elintarvikealan laitevalmistuskluusteri numero 1. Suomessa sekä
- Johtava agroekologisten arvoketjujen soveltaja Suomessa.

Kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet

1. Bio- ja elintarvikealan osaamisympäristön kehittäminen

Toimialaa kehitetään ja koordinoidaan systemaattisesti visiossa valituilla fokuoitusalueilla. Food Park -osaamiskeskittymälle luodaan vahva strategia ja toiminnan suunnitelma ja tuotteistaminen. Keskeisten yhteistyökumppanien (mm. EPANET, OSKE, VTT, MTT, HY, TY, SeAMK, SAI, Ruralia-instituutti, Foodwest ja Satafood) kanssa luodaan aluetta palveleva osaamisverkosto. Kansainvälistä yhteistyötä lisätään omilla fokuoitusalueilla. Seudun vahvuusien puhtaan luonnon, kestävän kehityksen ja agroekologisten toimintatapojen mahdollisuudet otetaan käyttöön, tiedotetaan ja kannustetaan hyödyntämään. Hiilijalanjälki on keskeinen mittari T&K -toiminnassa.

2. Erikoiskasvisalan vahvistaminen

Peruna- ja juuresalalle perustetaan Peruna-instituutti aluksi turvaamaan alan jatkuvuus ja valtakunnallinen koulutustarjonta. Peruna-instituutista kehitetään neljässä vuodessa peruna- ja kasvisalan osaamiskeskittymä.

Kannustetaan yrityksiä monipuolistamaan erikoiskasvien ja kasvihuoneiden tuotantoa tuotteiden laatua ja jalostusarvoa nostamalla. Food Park on aktiivinen generoija ja toimija MTT:n projekteissa. Osaamiskeskittymä verkostoituu myös maatalousalan eri toimijoiden kanssa. Generoidaan kehitysprojekteja avomaavihanneksiin ja kasvihuoneuotantoon.

2. Ainesosaklusterin kehittäminen

Kauhajoen yrityspuistossa toimivaa fraktiointi- ja ainesosaklusteria laajennetaan ottamalla yhteistyöhön mukaan muihin erikoiskasveihin liittyvää uutta ainesosateollisuutta. Ainesosaklusteria kehitetään erillishankkeilla, joissa haetaan synergiaetuja, siirretään tietoa ja informoidaan ainutlaatuisesta keskittymästä. Aluetta markkinoidaan koti- ja ulkomaisille toimijoille paikkana toteuttaa ideoita ja mm. pilot – toimintaa (mm. VTT).

3. Yritystoiminnan vahvistaminen ja yrityskannan kasvattaminen

Osaamiskeskittymä generoi yleisiä ja yrityslähtöisiä kehittämisprojekteja. Kannustetaan aktiivisesti yrityksiä monipuolistamaan ja kehittämään tuotteitaan sekä löytämään rahoitusmahdollisuuksia. Lisätään monipuolista yhteistyötä ja verkostoitumista elintarvikealan laitevalmistuksessa. Ohjataan alkavia yrityksiä seudulliseen yrityshautomotoimintaan ja verkotetaan elintarvikeklusterin muiden yritysten kanssa.

4. Tehtävät ja aikataulu, esimerkkejä projekteista

- Osaamis- ja yhteistyöverkostoa laajennetaan merkittävästi vuoden 2010 aikana.
- Agroekologisen toimintaverkon rakentaminen aloitetaan vuoden 2010 aikana. Hankkeilla vuosina 2010 -2014 koko alue yrityksineen tulee hyötyjien piiriin (puhdas luonto, kestävä kehitys, kierrätys, uusiutuva energia, biokaasu, vuoroviljely, ekologia).
- Peruna-instituutti käynnistetään 2010, osaamiskeskittymä 2010 – 2014.
- Avomaavihannes- ja tyrniprojektit (MTT) toteutetaan vuosina 2009 – 2012.
- Yritysprojektit erikoiskasvien tuotteistamiseen vuosina 2010 - 2014.
- Kasvisten laatu/maku-projekti (EPANET/TY/EAKR) vuosina 2010 - 2012.
- Ainesosaklusterin kv-verkostoituminen ja konseptointi, projektit vuosina 2009 – 2014.
- Kasvisten prosessointimalli-projekti ja laitevalmistusyhteistyö aloitetaan 2010.

Vastuutahot ja strategian toteuttamiseksi

Teeman toteuttamisesta vastaavat alueen Food Park-toimijat yhteistyöverkostonsa avulla. Työryhmänä toimiva teemaryhmä kokoontuu kuukausittain. Laajennetussa toimialaryhmässä on edustettuna hyvin alan osaajat. Se päättää säännöllisissä kokouksissa KOKO-teeman suuntaviivoista ja vahtii tavoitteiden toteutumisesta.

Strategian päivitys, joustavuus ja uusiutumiskyky

Vision toteutumista seurataan systemaattisesti toimialaryhmän toimesta. Vision tarvitsemaa strategiaa ja toimintasuunnitelmaa päivitetään vuositasolla toimialaryhmän kokouksissa kaksi kertaa vuodessa. Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan seuraamalla aktiivisesti kansainvälistä kehitystä maatalous- ja elintarvikealalla sekä reagoimalla myös kotimaan tapahtumiin.

Perustelut toimenpiteen liittämiseksi KOKO-ohjelmaan:

Kyseessä on alueen toiseksi merkittävin, osittain globaali vahvuusala. Toimialan innovaatioympäristöä, verkottumista ja tunnettuutta on systemaattisesti kehitetty aikaisemmissa AKO-ohjelmissa hyvin tuloksin. KOKO toimii pienellä seudulla teeman strategisena koordinaattorina ja myös uusien avausten (agroekologisuus) kehittäjänä. Teema pitää sisällään hyvin innovatiivisia elementtejä, mm. ainesosaklusterissa.

2.2.3. Living business – kalusteet ja asuminen

Tausta

Pohjanmaan Huonekaluteollisuuden Kehittämiskeskus Oy (PHKK) on tehnyt yhdessä Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymän ja Kauhajoen seudun Verkostopilotin kanssa toimialan kehittämisstrategiat 2000- 2004 ja 2005- 2010. Lähtökohtana on ollut tulevaisuusverstaas ja workshop työskentely, jossa yritykset ovat kertoneet kehittämistarpeita ja menestyksen edellytyksiä. Toimenpiteet on priorisoitu ja rahoittajia on informoitu yritysten tarpeista. Strategiat ja toimintasuunnitelmat päivitetään vuosittain samoilla menetelmillä missä yritysten intressit nostetaan esille.

Kalustus- ja sisutustoimialan strategiset painopistealueet ovat olleet klusteriyritysten ja verkostomallisen toiminnan kehittäminen, elinkeinopoliittiseen ohjelmatyöhön, asumisen osaamisklusteriin, aluekeskusohjelman klusterien välisen yhteistyön tiivistäminen ja kansalliseen toimenpideohjelmaan osallistuminen, teknologian ja koulutuspalveluiden koordinointi sekä tutkimustoiminnan hyödyntäminen liiketoiminnan kehittämisessä. On hyvä, että Suomessa on tunnistettu kaksi huonekalukeskittymää; Pohjanmaa ja Päijät-Häme. Huonekaluteollisuus on tärkeä toimiala Pohjanmaalla, vuonna 2007 TOL 36 mukaan Etelä-Pohjanmaalla oli 266 toimipaikkaa, 112 yrittäjää, 1 215 työpaikkaa, 156 275 t €

liikevaihtoa. KOKO ohjelman valmistelussa teemaryhmä on kokoontunut kolme kertaa vahvistetussa muodossa. Mukana oli yritys-, koulutus-, kehittämis- ja kuntaedustajia. Lisäksi on haastateltu yksittäisiä yritysedustajia.

LIVING BUSINESS- kalusteet ja asuminen visio 2017

Pohjanmaalla on Pohjoismaiden suurin ja merkittävin kansainvälistynyt huonekalualan keskittymä. Yritykset panostavat omaan osaamiseen ja toimivat globaalilla tasolla tiiviissä tuotanto- tai markkinointiyhteistyössä toisten yritysten kanssa. Niin kotimaassa kuin kansainvälisessä kilpailussa menestyvä toimiala on verkostoitunut alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

3. Kehittämisen tavoitteet

1. Yhteistyöllä toiminnan tehokkuutta
  - Alihankinta ja verkostojen tekeminen sekä yritysten strategisen yhteistyön (sopimusvalmistuksen) kehittäminen
2. Yritysten kansainvälistymisen parantaminen
  - Osaamisen tason nostaminen, tutkimustiedon hyödyntäminen, alan tunnettavuuden ja imagon nostaminen sekä panostus ekologisiin arvoihin
3. Muotoiluosaamisen ja tuotekehityksen parantaminen
  - Muotoiluosaamisen tason nostaminen teollisten muotoilijoiden avulla, yritysten panostukset omaan designiin ja muotoilun johtamiseen
4. Johtamisosaamisen kehittäminen
  - Yritysten strategisen johtamisen kehittäminen ja työkalut aitojen verkostojen luomiseen
5. Pysyvän kehittämismallin luominen, kehittämistoimijoiden vahvistaminen ja yhteistyön kehittäminen
  - Toimialan kehittämisen pysyvästoimintamallin luominen ja kansallisen yhteistyön vahvistaminen

Tehtävät ja aikataulu

1. Yhteistyöllä toiminnan tehokkuutta
  - Kehitetään yhteistyöasiamiehen toimintamalli, jolla yritysten vapaana oleva kapasiteetti saadaan hyödynnettyä verkoston yhteisiin isoihin projekteihin sekä tietopankki palvelemaan yritys yhteistyötä (Puuteollisuusyrittäjät ry, 2010)
  - Teknologiaprofessorin käynnistäminen. Teknologian avulla haetaan lisää liikevaihtoa, parempaa kannattavuutta ja kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla (Teak, 2011)
  - Konseptisustamisen kehittäminen. Yritysten yhteistyön ja näkyvyyden lisääminen ja kokonaisuuksien tarjoaminen yhdessä (Nikkarikeskus, 2010)
2. Yritysten kansainvälistymisen parantaminen
  - Huonekalu- ja vientimyyjien koulutus niin kotimaisen kuin vientimyynnin osaamisen tueksi (SAI, Teak, 2010)
  - Imago-/suomalaisuuskampanja, jossa kannustetaan opiskelijoiden hakeutumista alalle ja vaikutetaan kuluttajien ostopäätöksiin kotimaisten tuotteiden eduksi (Puuteollisuusyrittäjät, valmistajat ja vähittäisliikkeet, 2010)
  - Laatustandardit ja ympäristösertifikaatit vahvistamaan kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla (Teak, Puuteollisuusyrittäjät, 2011).
3. Muotoiluosaamisen ja tuotekehityksen parantaminen
  - Muotoiluosaamisella ja tuotekehityksen parantamisella lisää liiketoimintaa kansainvälisillä markkinoilla (SeAMK, Vaasan yliopisto, 2010)
  - Luovien alojen yrityspalvelujen kehittäminen (Nikkarikeskus, 2010)
4. Johtamisosaamisen kehittäminen
  - Yhtenäisten laskentamallien kehittäminen tukemaan yritysverkostojen toimintaa (Puuteollisuusyrittäjät, Teak, 2010)
  - Yritysten strategisen johtamisen kehittäminen (Levón- instituutti, TEAK, 2011)
  - Tutkimustiedon hyödyntäminen yritysjohtamisen strategisessa suunnittelussa
5. Pysyvän kehittämismallin luominen, kehittämistoimijoiden vahvistaminen ja yhteistyön kehittäminen
  - Luodaan alueelle pysyvä teollisuutta edustava kehittämissyhtiö / organisaatio, joka laatii kehittämissuunnitelmat, koordinoi hankkeita ja auttaa yrityksiä ajankohtaisissa asioissa (PHKK, SEK, 2010)
  - Käynnistetään Päijät-Hämeen kanssa valtakunnallinen Asumisen OSKE-ohjelman hanke, jossa kalusteteollisuus on mukana (Lahden Tiede- ja yritysopisto, 2010)

Vastuutahot ja strategian toteuttamiseksi

Teeman kehittämisvastuu on yhdessä teemaryhmän kanssa kehittämiskoordinaattorilla. Ensisijaisena tavoitteena on käynnistää tarvittavat toimenpiteet erillisrahoituksella. Tulevaisuuden haasteena on hankkeita hallinnoivien tahojen vähäisyys ja taloudellisten resurssien niukkuus.

Strategian päivitys, joustavuus ja uusiutumiskyky

Strategia päivitetään teemaryhmän ja yritysten yhteisissä workshoppeissa 1-2 kertaa vuodessa. Tavoitteet ja toimenpiteet päivitetään vallitsevan tilanteen mukaisesti yritystarpeita parhaiten palvelevaksi.

Perustelut toimenpiteen liittämiseksi KOKO-ohjelmaan:

Kyseessä on alueen kolmanneksi merkittävin, kansainvälinen vahvuusala. Toimialan innovaatioympäristöä, verkottumista ja tunnettua on systemaattisesti kehitetty aikaisemmissa AKO-ohjelmissa hyvin tuloksin. KOKO toimii pienellä seudulla teeman strategisena koordinaattorina ja klusterin ajattelutapaa uudistavana välineenä (mm. kuluttajalähtöisyys, design, ympäristeemat).

2.2.4. Digitaalisen osaamisen soveltaminen

Tausta

Teknologia sekä ihmisten tapa kommunikoida kehittyvät ja muuttuvat jatkuvasti. Tähän on varauduttava myös Kauhajoen seudulla. Kommunikaatio ja viestintä ovat muuttumassa perinteisestä uudeksi, digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntäväksi kokonaisuudeksi ja tämä digitaalinen aikakausi antaakin ihmisille mahdollisuuden vaikuttaa asioihin enemmän kuin ennen tarjoamalla uusia tapoja työskennellä yhdessä. On tärkeää tuoda nämä uudet työkalut ja palvelut paremmin ihmisten tietoisuuteen, jotta koko seutukunta voi hyödyntää kyseistä potentiaalia mahdollisimman tehokkaasti. Teeman kehittäminen tukee alueen kilpailukykyä merkittävästi kun ihmiset oppivat ja ymmärtävät miten digitaalisuutta voidaan hyödyntää erilaisissa yhteyksissä, kuten päätöksenteossa tai suunnittelemisessa.

Tietoisuutta lisäämällä yritykset voivat huomata miten digitaalisuus tuottaa lisäarvoa heidän tarjoamilleen tuotteilleen tai palveluilleen sekä parantaa heidän kilpailukykyään jopa kansainvälisellä tasolla. Digitaalisten työkalujen tehokas hyödyntäminen tarjoaa mahdollisuuden mm. erottua kilpailijoista. KOKO-ohjelman suunnitteluprosessin yhteydessä toteutetun 150 yrityksen haastattelututkimuksessa merkittävä osa yrityksistä piti sähköistä kauppaa yritystoiminnassa erittäin tärkeänä tulevaisuudessa.

Digitaalisuuden merkitys pätee myös koulumaailmaan. Uudet nk. sosiaalisen oppimisen mallit ovat tulleet jäädäkseen. Sosiaalisessa oppimisessa käytetään mm. yhteisöllisiä oppimisalustoja, selainpohjaisia virtuaalikoulutusvälineitä, syötteitä, digitaalisia kirjanmerkkejä ja ennen kaikkea, yhteisöllistä sisällön tuottamista ja oppimista. Kuntien vetovoimaisuuden lisäämisessä digitaalinen viestintä ja markkinointi on vielä lähes käyttämätön mahdollisuus. Digitaalisille työkaluille on ominaista niiden nopea kehitys. Olennaista ei kuitenkaan ole se, mitä työkalua kulloinkin käytetään, vaan se, että digitaalisten yhteisöllisten ja yksilöllisten toimintamallien (n=1) merkitys on voimakkaasti kasvamassa niin opetuksessa kuin yritystoiminnassa.

Suupohjan huippunopea, moderni ja kattava optinen kuituverkko luo hyvät edellytykset digitaalisten toimintatapojen kehittämiselle ja eri välineiden käyttöönotolle virtuaalisten oppimisympäristöjen luomiselle. Suupohjassa on käytössä Euroopan nopein ja modernein, avoin optinen kuituverkko. Teknisiltä ominaisuuksiltaan täysin vastaavaa seutuverkkoa ei ole muualla Suomessa.

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman Digitaalisen osaamisen soveltaminen -teemaa on ollut valmistelemissa teemaryhmä, johon koottiin edustajia mahdollisimman monelta sektorilta. Ryhmässä oli mukana AKO-teemaa koordinoivan iTive Oy:n henkilöstön lisäksi edustajia mm. Kauhajoen seudun aluekeskusohjelmasta, Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymästä, koulumaailmasta, pk-yrityksistä, yrittäjistä sekä viestinnän sektorilta. Teemaryhmä kokoontui kolmesti pohtimaan ja ideoimaan kehittämisstrategiaa sekä työskenteli koko prosessin ajan yhdessä myös internetpohjaisen ryhmätyön mahdollistavan sovelluksen avulla. iTive Oy kokosi teeman koordinoijana ajatukset yhteen raporttiin, johon haettiin elementtejä myös tekemällä tutkimusta niin toimialan tämän hetkisestä tilanteesta, mahdollisuuksista kuin tulevaisuuden näkymistäkin.

Digitaalisuus-teema pohjautuu osittain myös Kauhajoen AKO:n SSV Testbed-hankkeen esityksiin, joita valmisteltiin useassa työpajassa. Paikallisten kuntien omistama Suupohja Seutuverkko Oy on Kauhajoen AKO:n puitteissa kehittämässä testialustaa avoimen valokuituverkon päälle. Testaustoiminta rakentuu Living Lab-ajatukselle. Kehitystyön tavoitteena on paitsi taata seudulla tulevaisuuden tarpeet täyttävät ICT-yhteydet, myös kehittää alueelle uutta ICT-pohjaista erikoistumista.

Teeman visio 2017

Suupohja/Kauhajoen seutu on vuonna 2017 tehokkaasti digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntävä edelläkävijä, jonka menestystä ja vetovoimaa lisää sen kehittämisstrategiaan sisäänrakennettu digitaalinen toimintatapa. Seutu on edelläkävijä kuituverkon hyödyntämiseen pohjatuovassa yrityskehittämisessä, koulutuksessa ja palvelutarjonnassa.

Kehittämisen tavoitteet

- 1) Tietoisuuden lisääminen uusista digitaalisten toimintamahdollisuuksista mm. koulutuksessa, markkinoinnissa ja palvelutoiminnassa
- 2) Koulutusmallien ja oppimisympäristöjen luominen
- 3) Paikallisen digitaalisen osaamisen ja oppimisen tukikeskuksen perustaminen sekä verkostoyhteistyön kehittäminen kotimaisten ja eurooppalaisten sidosryhmien kanssa
- 4) Digitaalisten liiketoimintastrategioiden luominen yrityksille ja alaa tukevan yrittäjyyden edistäminen (mm. luovat alat)
- 5) Living Lab-testaustoiminnan kehittäminen.
- 6) Uudet työkalujen käyttöönottaminen alueellisessa markkinoinnissa

Tehtävät ja aikataulu

1. Sosiaalisen median tietoisuuden lisääminen:

- Käynnistetään sosiaalinen media-agentti ohjelma, jossa pilottiryhmät testaavat ensin sosiaalisen median työkaluja, samalla lisätään ihmisten tietoisuutta niitä kohtaan ja myöhemmässä vaiheessa pyritään levittämään niiden käyttöä laajemmalle alueelle. Ohjelma on tarkoitus käynnistää jo vuoden 2009 aikana ja se jatkuu ainakin vuoden 2010. Sen jälkeen ohjelmaa on mahdollisuus kehittää viemällä se seuraavalle tasolle, jonka suunta voidaan päätellä tulosten perusteella.

2. Koulutusmallien ja oppimisympäristön luominen:

- sosiaalisen median työkalujen käyttö opetusvälineenä tai osana oppimisprosessia, sisältää mm. opettajille suunnattua koulutusta työkalujen käytöstä, voidaan aloittaa vuoden 2010 alussa
- verkko-opetus sosiaalisen median ja virtuaalimaailmojen kautta sekä virtuaalihuoneita käyttäen, mahdollistaa uusien taitojen oppimisen sekä kansainvälisen yhteistyön, voidaan aloittaa vuoden 2010 aikana ja toteutus kestää kokonaisuudessaan noin 2 vuotta.

3. Luodaan pysyvä digitaalisen osaamisen ja oppimisen tukikeskus, joka verkottuu ja tekee yhteistyötä myös kansainvälisellä tasolla:

- tukikeskuksella on sekä fyysinen että virtuaalinen paikka, joista saa apua ja tukea esim. digitaalisuutta ja sosiaalista mediaa koskevissa kysymyksissä ja ongelmassa. Keskuksessa suoritetaan myös toimialan uusien työkalujen ja palveluiden aktiivista testausta ja etsintää. Tukikeskuksen suunnittelu voidaan aloittaa vuonna 2010, toiminta alkaa 2010–2011 vaihteessa ja tuloksia voidaan odottaa 2012–2013.

4. Digitaalisen yrittäjyyden ja yritysten digitaalisten taitojen kehittäminen

- tuotteiden ja palveluiden digitaalisen markkinoinnin ideointi ja kehittäminen
- työpajat eri ryhmille kuten uusille yrittäjille tai tietyn klusterin yrityksille (luovat alat), eri teemoilla (sosiaalinen media, verkkokauppa ym., sähköinen laskutus) sekä tarpeiden mukaan muokattavissa voidaan toteuttaa eri kokonaisuuksia vuosien 2010–2013 aikana
- koulutussarja, joka kerta eri teema/työkalu johon keskitytään, rakennetaan tarpeiden mukaan ja voidaan toteuttaa eri painotuksin useita kertoja vuosien 2010–2013 aikana
- edesautetaan uusien ICT-palvelujen syntymistä yhteistyössä elinkeinotoimen kanssa.

5. Kehitetään SSV Testbed-toimintaa

- Kehitetään kouluksellista yhteistyötä Vaasan ammattikorkeakoulun tietoliikennetekniikan osaston kanssa. Otetaan käyttöön ja pilotoidaan eri ohjelmistoja SSV:n yksityis- ja yritysasiakkailta.
- Kehitetään kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä FinLabin ja EnoLL-verkoston kanssa sekä kehitetään horisontaalisesti yhteistoimintaa Kauhajoen seudun kärkialojen kanssa.
- Kehitetään SSV Testbed-toiminnan yhteydessä myös Living Lab-toimintamallia, jossa keskeisiä osatekijöitä ovat 1) kokeilun mahdollistaja, 2) tuotteen tai palvelun hyödyntäjä, 3) aito kokeilija, ja 4) toimintaa edistävä kehittäjä.

6. Kehitetään aluemarkkinointia ja viestintää sosiaalisen median työkalujen avulla:

- etsitään uusia ratkaisuja aluemarkkinointiin ottaen esimerkiksi kuntalaiset enemmän mukaan aluekehitykseen sosiaalisen median työkaluja hyödyntäen

Vastuutahot strategian toteuttamiseksi

Vastuu strategian toteuttamisesta tulee olemaan Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymällä, Suupohjan koulutuskuntayhtymällä sekä Vaasan yliopiston Levón-instituutilla ja Suupohjan Seutuverkko Oy:llä. (toimenpide 5.). SEK tulee kilpailuttamaan teeman muiden tehtävien läpiviemiseen tarvittavat yhteistyötahot. Toiminta liittyy myös mm. Logistia-instituutin kehittämiseen, jonka osalta toiminnassa on mukana Vaasan yliopiston Levón-instituutti. Tulevia

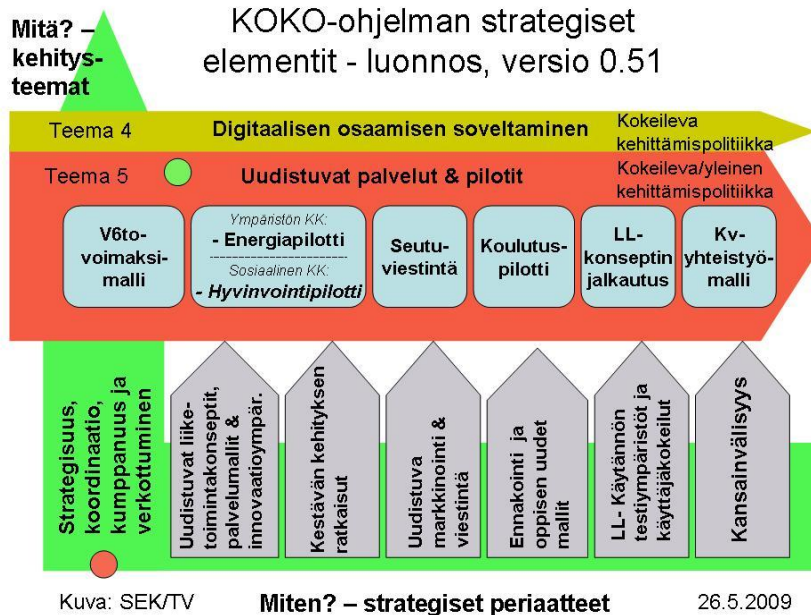
kehittämistavoitteita silmällä pitäen olisi tarpeellista perustaa toimialaryhmiä, jotka ovat mukana teeman eri osa-alueiden toimintojen suunnittelussa.

Strategian päivitys, joustavuus ja uusiutumiskyky

Strategiaa tullaan päivittämään vuosien 2010–2013 aikana sen aikaisten ekonomisten, teknologisten ja sosiaalisten trendien mukaan. Strategian rakenne perustuu avoimiin teknologioihin ja -malleihin juuri sen takia, että se olisi mahdollisimman joustava ja uusiutumiskykyinen, ja pystyisi täten vastaamaan paremmin ennen mainittujen trendien muutosvaikutuksiin.

2.2.5. Uudistuvat palvelut & pilotit

Kuvassa 4. on esitetty ohjelman teeman 5. toimenpiteitä tarkennetusti. tavoitteena on käynnistää kuvassa esitetyt seitsemän pilottiteemaa/toimenpidettä ohjelman toteutuksen aikana.

Kuva 4. KOKO-ohjelman teeman 5. tarkennetuina toimenpitein kuvattuna.

a) V6-vetovoima-toimintamalli

Tavoite ja toimenpide

Ohjelman avulla halutaan luoda myös uusi, nk. V6-vetovoima-malli. V6-malli kehittää toisaalta seudullista ennakointia kokonaisuutta, toisaalta sen kautta voidaan arvioida yksittäisen pienemmän innovaatio- ja yritys ympäristön toiminnan kehittämistä. Elinkeinopoliittisia toimintatapoja kehitetään kuuden keskeisen kriteerin avulla kumppanuuspohjaisen tarkastelun kautta. Avainkriteerejä ovat: visionäärisuus (tahtotila & ennakointi), vaikuttavuus, vastuullisuus (ympäristö, yrittäjyys, asukkaat), verkostomaisuus, vuorovaikutus, viestinnällisyys & virtuaalisuus). Pilottivaiheessa valitaan myös ohjelma-alueen jokaisesta kunnasta innovaatio- tai yrittäjyysympäristö, johon liittyvää elinkeinopoliittikkaa arvioidaan mallin avulla systemaattisesti. Mallia on alustavasti kehitetty KOKO-ohjelman valmisteluprosessin yhteydessä.

b) Uudistuvat liiketoimintamallit, palvelumallit ja innovaatioympäristöt

Toiminta tapahtuu etenkin kärkialojen kehittämisteemojen sisällä niissä esitetyillä tavoilla. Innovaatioympäristöjen kehittämisessä kokeillaan myös kappaleen 2.1.5. a)-kohdassa mainittua V6-vetovoimaksi-toimintamallia.

c) Kestävä kehitys: Kestävän energiahuollon pilotti

Visio

Kauhajoen seutu/Suupohja on vuonna 2017 energiaomavarainen seutu.

Tavoite ja toimenpiteet

Suunnitellaan ja käynnistetään Aspire-hankkeen toimenpide-esitysten pohjalta kestävää energiahuoltoa hyödyntävä pilotti. Kestävä energiahuolto tarkoittaa paikallisten uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä ja panosta energiansäästöön ja -tehokkuuteen. Omavaraista energia-ajattelua hyödyntävä pilotti toteutetaan seudulla soveltuvassa kunnassa. Vastuutaho SEK

c2) Kestävä kehitys: Sosiaalisesti kestävä kehityksen pilotti – ennakoiva hyvinvointityö ja sitä tukevat palvelurakenteet

Tausta

Hyvinvoinnin kehittäminen on Kauhajoen seudulla mielletty koko 2000-luvun ajan tärkeäksi osaksi aluekeskushjelmatyötä. Panostamalla myös hyvinvointisektorin kehittämiseen on pystytty mm. luomaan pohjaa alueen vetovoimalle ja työvoiman saatavuudelle sekä edistetty palvelualan kehittymistä alueella. Kilpailukyky- ja koheesio-ohjelman valmistelussa huomioitiin aluetalouden tilanne ja muut toimintaympäristökijät niin, että lähtökohdaksi valittiin ennakoiva hyvinvointityö.

Kauhajoen seudun haasteet ennakoivan hyvinvointityön alueella ovat moninaiset. Ikääntyvien osuus kasvaa, koulumaailman ja työelämän vaatimukset kasvavat, ydinperheen rooli on muuttunut, arkiliikkuminen on vähentynyt ja kaiken kaikkiaan fyysinen ja psyykinen uupuminen ja pahoinvointi ovat lisääntyneet. Ongelmat vaativat uudenlaisia lähestymistapoja alueen, sen asukkaiden ja paikallisten yritysten hyvinvoinnin ja menestymisen turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Ennakoivan hyvinvoinnin kehittäminen kohdentuu tässä ohjelmassa toimintatapoihin ja rakenteisiin, joiden kautta voidaan vaikuttaa pahoinvoinnin syntyamiseen ja lisätä alueen ja sen asukkaiden hyvinvointia. Tavoitteena on tukea ja laajentaa alueen Kansanterveyslain mukaista terveyden edistämistyötä niin, että kosketuspintaa saadaan ulotettua laajemmin eri toimijoiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin, elinympäristökijöihin sekä yksittäisen asukkaan valintoihin. Konkreettisia tavoitteita voidaan löytää esim. kulttuurin, liikunnan ja koulumaailman hyvinvointia edistävän yhteistyön kehittämisestä sekä arkiliikunnan edistämisestä ja osallistumiskynnyksen madaltamisesta niin kulttuuri- kuin liikuntatoimintaan. Tähän tarvitaan myös yrityskentän tukea. Ongelmia korjaavat toimenpiteet eivät kuulu ohjelman toimialaan. Ennakoivalla hyvinvointityöllä katsotaan pysyvästi parannettavan alueen ja sen asukkaiden hyvinvointia niin, että myös yhteisö hyötyy mm. taloudellisesti, vetovoiman kehittymisenä, turvallisuuden parantumisena, viihtyisyytenä, työvoiman saatavuutena ja yritys ympäristönä.

Visio

Kauhajoen seutu voi hyvin panostamalla joustaviin hyvinvointirakenteisiin ja monialaiseen ennakoivaan hyvinvoinnin edistämistyöhön.

Kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteena on ennakoivan hyvinvoinnin toimintamallin kehittäminen

Menetelmänä on KOKO-pilotointi sosiaalisesti kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti:

1. Toimijoiden kartoittaminen ja roolien/merkityksen määrittäminen hyvinvoinnin edistämässä
2. Alueen hyvinvointiympäristöjen ja – verkostojen tunnistaminen
3. Ennakoivan hyvinvointityön strategisten painopisteiden määrittäminen
4. Uudenmuotoisten, joustavien hyvinvointirakenteiden pilotointi

Tavoitteisiin pääseminen edellyttää alueellisen yhteistyöryhmän perustamista, hyvinvointikoordinaattorin palkkaamista ja kehittämis-/esiselvityshankkeiden käynnistämistä. Koordinaattorin tulee toimia tiiviissä yhteistyössä alueen terveyden edistämisestä vastaavien toimijoiden kanssa, sekä kyetä monipuolisesti hahmottamaan hyvinvoinnin eri elementit niin asukkaiden, yrittäjien kuin kunnallisten toimijoiden näkökulmasta huomioiden myös kohderyhmien yhteydet eri ikäryhmissä ja eri palvelualueilla. Vastuutaho: SEK

d) Uudistuva Seutuviestintä

Testataan ja kokeillaan KOKO-ohjelman viestinnän yhteydessä uusia digitaalisia, sosiaalisen median viestintämahdollisuuksia.

Vastuutaho: SEK.

e) Koulutuspilotti

Tausta

Kauhajoen seudulla on perinteisesti panostettu koulutuksen kehittämiseen. Seudulla on Seinäjoen ammattikorkeakoulun yksikkö, kaksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjää sekä lukiokoulutusta kahdessa kunnassa. Lisäksi seudulla on valtakunnallisesti toimiva aikuiskoulutuskeskus, kansanopisto ja vapaan sivistystyön yksiköitä. Seudun koulutusjärjestelmä on sirpaleinen ja osittain keskenään kilpaileva. Seudun kuntien vahva tahto on, että päätösvalta koulutuksen järjestämisestä pysyy jatkossakin seudulla. Siksi halutaan selvittää, miten säilytetään ja lisätään toisen - ja korkea-asteen ammatillista koulutusta Kauhajoen seudulla ja miten parhaiten alueen kilpailukykyyn vaikutetaan koulutuksellisin keinoin.

Koulutuksen osalta voidaan KOKO-ohjelmassa suunnitella Suupohjaan uusi, joustava malli seudun koulutuksen järjestämiseen. Malli pitäisi sisällään toisen- ja korkea-asteen koulutuksen. Siinä voidaan ottaa huomioon esim. uudentyypinen tilaaja-tuottaja-malli, jossa koulutuksen hankkii erillinen tilaajayksikkö. Mahdollinen tilaajaorganisaatio voi hankkia korkea-asteen koulutusta työelämän tarpeiden mukaisesti. Koulutusta voidaan hankkia ammattikorkeakouluilta ja yliopistoilta joustavasti. Periaatteena on JOT, juuri oikeaan tarpeeseen, ottaen huomioon, että alueen yritykset ovat pääosin pieniä tai keskiuuria.

Toimijoina mallissa olisivat nykyisin koulutusta seudulla antavat tahot. Koulutusjärjestelmä voi olla hallinnollisesti tiivis, juridinen henkilö tai se voi olla sopimuksin yhteen liittyvä itsenäisten oppilaitosten joukko. Harkittava asia voi olla myös seudullisen elinkeinoyhityksen ja seudullisen koulutuskuntayhtymän toiminnallinen yhteistyön tiivistäminen niin, että ne muodostaisivat seudullisen kehittämis-, koulutus- ja elinkeinopalvelukokonaisuuden. Oleellista on, että yhteistyöllä saadaan aikaan toimintayksikkö, joka voi vastata niin koulutus- kuin seutuennakkoinnin haasteeseen, kansainvälistymiseen ja uudenlaisten oppimismallien luomiseen ja kokeiluun (mukaan lukien virtuaalisuus ja sosiaalinen oppiminen).

Suupohjan koulutusjärjestelmä voi olla pilottimalli myös muiden nk. seutukaupunkien koulutuksen tarpeisiin. Suupohjan pilotti voi olla Valtioneuvoston 13.5.2009 tekemän kaupunkipoliittisen periaatepäätöksen mukainen toimenpide. Kaupunkipoliittinen periaatepäätös, sivu 4: *"Koulutuksen rahoitus- ja rakennatksuissa varmistetaan seutukaupunkien ammatti- ja ammattikorkeakoulutuksen kehittäminen ja siten osaavan työvoiman saatavuus. Kehitetään seutukaupungeille joustavia ja yritysälhtöisiä koulutusmalleja.*

Visio 2017

Visiona on se, että Suupohjaan tulee luoda kansallista huippua oleva, yksilöllinen ja joustava koulutusjärjestelmä, joka vastaa paikallisen elinkeinoelämän ja julkisen sektorin tarpeisiin. Koulutuksen järjestämisessä on huomioitu vahvuutena uuden teknologian ja nkp. sosiaalisten oppimismenetelmien tuomat mahdollisuudet.

Kehittämisen tavoitteet

1. Suunnitellaan vuoden 2010 aikana käytännön pilottitoteutus siitä, miten Suupohjaan/Kauhajoen seudulle luodaan koulutusjärjestelmä, joka ennakoitijärjestelmiin tukeutuen järjestää ammattikorkeakouluopetusta, ammatillista koulutusta, aikuiskoulutusta ja täydennyskoulutusta juuri oikeaan tarpeeseen, JOT. Koulutuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon liittymäpinta alueen elinkeinojen kehittämiseen, kärkiklustereihin, julkisiin palveluihin, kansainvälisten kärkiyritysten erillistarpeisiin sekä yleisiin nouseviin trendeihin.
2. Suunnittelussa mallinnetaan myös, miten seuraavat seikat huomioidaan:
  - *Tehokas koordinaatio ja markkinointi*, jonka kautta saadaan toimintaan selkeyttä ja näkyvyyttä.
  - *Suupohjan seutuverkon tarjoamat mahdollisuudet.*
  - *Uusien koulutusmallien ja virtuaalisten oppimisympäristön luominen.* Uuden sukupolven sosiaalisten oppimismenetelmien avulla voidaan Suupohjassa mahdollistaa uusien taitojen oppiminen sekä kansainvälinen yhteistyö nykyistä monipuolisemmin. Opetuksessa voidaan käyttää hyväksi mm. yhteisöllisiä oppimisalustoja, muita sosiaalisen median sovelluksia kuten virtuaalimaailmoja sekä selainpohjaisia virtuaalihuoneita (esim. Adobe Connect Pro).
  - *Living Lab-toimintamalli*
  - *Yksilöllinen, "kuluttajälhtöisesti" räätälöity opetus.* Pienten seutujen oppilaitosten mahdollisuus on yksilöllisesti räätälöity opetus. Pienessä yksikössä voidaan laatia "facebook-sukupolvelle" henkilökohtaisesti tuunattuja opetussuunnitelmia. Toiminnan edellytys on panostus paikallisten opettajien motivointiin, täydennyskoulutukseen, uuden sukupolven virtuaalikoulutukseen ja vahvaan verkottumiseen, missä kouluttajia haetaan jopa globaalista resurssipoolista.
  - *Rajapinnat ylittävät innovatiiviset koulutusmallit.* Paikallisten oppilaitosten organisatoriset rajapinnat ylittämällä voidaan luoda myös innovatiivisia opetuskokonaisuuksia (mm. senioripalveluihin yhdistämällä palveluyrittäjyys, sisustussuunnittelu, rakentaminen, hoitopalvelut ja ravitsemusosaaminen).
3. Edistetään valtakunnallista erikoistumista tietyille aloille, joissa seudun erityispiirteet otetaan huomioon. Esim. Logistia-instituutti, perunainstituutti, ympäristörakentaminen, elementtirakentaminen.
4. Käynnistetään suunnittelutyön pohjalta eri seudullisen koulutuksen kehittämispilotti vuosina 2010–13.

Vastuutahot

Suunnittelutyön vastuutahona toimii Kauhajoen kaupunki yhdessä seudun muiden kuntien kanssa. Suunnittelutyötä varten palkataan päätoiminen henkilö. Toimintaa koordinoi teemaryhmä, jossa toimivat kuntien lisäksi mm. seudun elinkeinoelämän, SeAMK:n, SAI:n muiden oppilaitosten, elinkeinotoimen kuntayhtymän, työvoimaviranomaisten ja KOKO-ohjelman edustajat.

f) Living Lab-konseptin kehittäminen ja jalkautus

Tavoite ja toimenpide

Kehitetään KOKO-ohjelman yhteydessä SEK:n johdolla *Living Lab-toimintakonseptia*. Living Lab-toimintamallin keskeisiä osatekijöitä ovat 1) kokeilun mahdollistaja, 2) tuotteen tai palvelun hyödyntäjä, 3) aito kokeilija, ja 4) toimintaa edistävä kehittäjä. Yksi paikallisen konseptin mahdollisuuksista on ankkuroida se vahvasti käytännönläheiseen tuotetestaukseen ja käyttäjäkokeiluihin. Suupohjassa onkin kehitetty AKO:n puitteissa Living Lab (LL) -tyyppistä käyttäjälähtöistä testaustoimintaa. SEK kuuluu mm. EU:n ENoLL-verkostoon. Myös Suupohjan seutuverkolla ja alueen oppilaitoksilla voi olla merkittävä rooli living lab-toiminnan kehittäjinä, mahdollistajina tai testikäyttäjinä. Malli sopii hyvin myös yrittäjyyskasvatukseen.

g) Kansainvälisyyden edistämisen yhteistyömalli

Tavoite ja toimenpide

KOKO-ohjelman kansainvälistymisen teeman osalta muodostetaan seudullinen kumppanuuksipohjainen työryhmä, jossa ovat mukana seudun kaikki merkittävimmät kansainvälisyyttä edistävät toimijat. Kansainvälistymisessä on erikseen mainittava Suupohjan kehittämissyöryhmän rooli ja sen mahdollisuudet luoda yhteistyöhankkeita. Muut kansainvälisyyttä edistävät tahot ovat mm. Suupohjan koulutuskuntayhtymä, TEAK Oy, SEK ja KOKO:n kärkitoimialat- ja digitaalisuusteema, SEK/Inka. Lisäksi seudun kunnilla ja urheilujärjestöillä on useita kansainvälisiä kontakteja.

Tavoitteena ja luoda aktiivinen, kansainvälisyyttä edistävä yhteistyömalli, joka:

- pystyy verkottumaan kansainvälisesti ja hankkeistamaan tehokkaasti kehittämisajatuksia
- hakemaan ja tarjoamaan seudun toimijoille tietoa kansainvälisistä yhteistyömahdollisuuksista
- tiedottamaan seudusta kansainvälisesti
- kouluttaa paikallisia toimijoita kansainvälisyyteen
- edistämään seudun yritysten ja muiden toimijoiden kansainvälistymistä
- hyödyntämään digitaalisuuden sosiaalisen median uusia mahdollisuuksia.

2.2. Ohjelman välitön hyöty

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman toimenpiteiden tuloksena välittömät tuotokset ja tulokset näkyvät mm:

- eri toimijoiden välisen kumppanuuden kasvuna seudulla
- yritysten, kuntien, kehittäjien ja oppilaitosten strategisuuden lisääntymisenä
- kansallisten ja kansainvälisten verkostojen lisääntymisenä
- uusina yhteistyömalleina
- visionäärisyytenä
- aikaansaatuina uusina hankkeina ja niiden välittämällä työpaikkoja ja verotuloina
- jatkuvana kehittämisprosessina, joka luo seudulle "draivia" ja dynamiikkaa
- seudun sen toimijoiden myönteisenä julkisuuskuvana
- seudun ja sen yritysten tunnettuuden kasvuna
- kuntien elinkeinopolitiikan kehittymisenä
- koulutuksen kautta kasvaneena osaamisen tasona
- uusina koulutusmalleina.
- eri kunnissa käynnistyneinä pilottitoteutuksina.

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman tulokset ovat hyödynnettävissä syntyneiden hankkeiden työn tuloksena ja kehitettyjen toimintamallien kautta mm:

- yritysten kehittyneinä ja uudistuneina liiketoimintamalleina, jotka voivat varmistaa nykyisten työpaikkojen säilymisen ja uusien syntyminen
- uusina perustettuina yrityksinä
- koulutettuina työntekijöinä
- kehittyneinä yrityksinä
- viennin kasvuna
- kuntien suorassa yrityshankinnassa ja markkinoinnissa
- yrittäjyyden edistämässä
- alueen klusterien markkinoinnissa
- uusina toimialoina
- konkreettisina pilottikohteina (rakennukset ja muut toteutukset).

3. KOKO:n laadinta ja toteutus

3.1. Paikallinen toiminnallisuuteen ja strategiseen yhteistyöhön perustuva toiminta-alue

Suupohjan KOKO-ohjelman ohjelma-alue muodostuu Kauhajoen ja Kurikan kaupungeista sekä Honkajoen, Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunnista. Kurikan kaupunki on ohjelmassa mukana Living Business – asumisen uudet mallit sekä Bio-elintarvikealat-osioissa. teemoissa. Honkajoen kunta on ohjelmassa mukana Bio-elintarvikeala-teemassa. *Kurikka kuuluu myös Seinäjoen seudun ohjelma-alueeseen ja Honkajoki Pohjois-Satakunnan ohjelma-alueeseen.* Perusteena kuvatulle ohjelma-alueelle on se, että se perustuu pääosin kuntien väliseen strategiseen yhteistyöhön, työssäkäyntiin ja asiointiin sekä kärkiklusterien luontaisiin toiminta-alueisiin.

Suupohjan KOKO-ohjelman paikallinen toiminta-alue perustuu sekä toiminnalliseen että strategiseen yhteistyöhön. Suupohjan seutukunnassa on pitkään ollut vahvaa kuntien toiminnallista ja strategista yhteistyötä. Seudun kunnilla on mm. yhteinen elinkeinotoimen kuntayhtymä, peruspalveluiden liikelaitoskuntayhtymä, koulutus kuntayhtymä, kehittämissyhistys, kulttuuriyhdistys, Krannit-kirjastojärjestelmä sekä seudullinen tietoverkko-yhtiö.

Aikaisemmat seudun kehittämissuunnitelmat; Kauhajoen seudun verkostopilotti ja Kauhajoen seudun aluekeskusohjelma ovat toimineet Kauhajoen, Isojoen, Jurvan, Karijoen ja Teuvan kuntien alueella. Näin ollen Koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa toteuttava kuntien perusjoukko pysyy ydinkunniltaan samana. Jurvan kunta liittyi osaksi uutta Kurikan kaupunkia 1.1.2009 lukien. Jurvan kunnalla on ollut aikaisemmissa ohjelmissa merkittävä rooli sisustus- ja kalustealan kehittämisessä. Näin Kurikan kaupungin mukaantulo uuteen KOKO-ohjelmaan etenkin huonekalu- ja sisustusalan osalta on tärkeää.

KOKO-ohjelma-asiakirjassa ja TEM:n ohjeissa on mainittu, että ohjelmaa toteuttava kuntajoukko voi vaihdella teemoittain ja ylittää myös maakuntarajat. Näin ollen vahvan elintarvikekunnan, Honkajoen mukaantulo on alueellisen elintarvikeklusterin kehittämisen kannalta perusteltu asia. Honkajoen kunnanhallitus on tehnyt 19.5.2009 päätöksen suuntautua elintarvikeyritystensä AKO- ja KOKO- kehittämisessä Kauhajoen suuntaan.

3.2. Alueen toimijoiden osallistaminen valmisteluun ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen

Seudun aikaisemmat ohjelmat, Kauhajoen seudun Verkostopilotti ja AKO on valmisteltu ja toteutettu laajalla osallistavalla prosessilla. Uuden KOKO-ohjelman laadinnassa haluttiin pysyttäytyä hyväksi havaittuun toimintamalliin. Ohjelman valmistelun aikana on pyritty täsmentämään alueen vahvuuksia ja mahdollisuuksia sekä kohdistamaan niihin strategisia kehittämissuunnitelmia. Keskeistä valmisteluprosessissa on ollut myös eri toimijoiden välinen kumppanuus ja yhteistyön tiivistäminen. Ohjelmatyöhön on eri teemaryhmissä osallistunut kymmeniä eri henkilöitä. Asiasta on myös tiedotettu seudun AKO-sivustojen kautta.

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman valmistelussa on aktivoitu kuntien lisäksi mukaan myös eri teemoihin liittyviä sidos- ja kohderyhmiä (yrittäjät, järjestöt, aluehallinto, 3. sektori). Valmisteluprosessissa on koottu kumppanuspohjaisesti eri toimijoita yhteen.

Ohjelman valmistelu on jakaantunut seuraaviin tasoihin:

- a) Kunnat. Ohjelmatyön käynnistämisestä ja hyväksymisestä vastaavat alueen kuntien kunnanhallitukset.
- b) Strategiaryhmä. Käytännön valmistelutyötä on ohjannut ja ohjelmaluonnokset käsitellyt kumppanuspohjainen strategiaryhmä. Eri teemaryhmien tuotokset on koottu yhteen ohjelman valmistelun sihteerien toimesta ja käsitellään strategia- ja ohjausryhmässä. Ryhmään on kuulunut alueen kunnanjohtajien lisäksi keskeisten kehittämistahojen, oppilaitosten ja aluekehitysviranomaisten edustajia.
- c) Strategiafoorumit. Laajaa osallisuutta ja sitoutumista ohjelmaan on haettu strategiafoorumeilla. Strategiafoorumeihin on kutsuttu noin 40 alueen kehittämisen kannalta keskeistä toimijaa.
- d) Toimialaryhmät. Merkittävimmän substanssin ohjelman sisältöön ovat tuoneet keskeisiin teemoihin liittyvät teemaryhmät. Valmistelutyön aikana ovat kokoontuneet seuraavat työryhmät: logistiset automaatiojärjestelmät-metalli, sisustus-huonekalu, bio-elintarvikeala, digitaalinen seutu, seutumarkkinointi, koulutus ja hyvinvointiala. Jokaiselle ryhmälle on esitelty KOKO-ohjelman periaatteet ja ne on ohjeistettu valmistelutyöhön.
- e) Teemaseminaarit. Valmistelutyötä ovat tukeneet myös strategiset teemaseminaarit. Seminaarit ovat liittyneet myös nykyisen AKO-ohjelman toteutukseen. Seminaareja ovat olleet mm. seudullinen brändiseminaari 16.4.2009 ja elinkeinoyhtymän strategiaseminaari (26.5.2009). Suupohjan vahvuuksia on pohdittu myös TEM:n ja Etelä-Pohjanmaan liiton järjestämässä KOKO-strategiapäivässä Seinäjoella 30.3.2009.
- f) AKO-ohjelman työryhmät: työvaliokunta, ohjausryhmä ja AKO-tiimipalaverit. KOKO-ohjelmaehdotusta on käsitelty myös nykyisen AKO-ohjelman työryhmien puitteissa. Ohjelma-ehdotusta on valmisteltu niin AKO-tiimien, kumppanuspohjaisessa ohjausryhmässä kuin kerran kuussa kokoontuvassa Kauhajoen seudun AKO-tiimissä. AKO-tiimiin kuuluu 15 jäsentä eri toimialoilta ja organisaatiosta.
- g) Erillisselvitykset. Ohjelman valmistelua varten on myös haastateltu puhelimitse yhteensä 150 kärkiklusteriin kuuluvaa yritystä. Lisäksi on haastateltu 26 asiantuntijaa. Haastatteluissa on kysytty mm. yritysten näkemyksiä klusterin kehittämistarpeista ja mahdollisuuksista. Lisäksi on kysytty yritysten näkemyksiä mm. alueellisesta

tietoverkosta ja sosiaalisesta mediasta. Tutkimuksen toteutti 15.4.–15.5.2009 välisenä aikana Innolink Oy Kauhajoen seudun aluekeskusohjelman toimeksiannosta.

- h) Aikaisemmat strategiat. KOKO-ohjelman laadinnassa on hyödynnetty myös seudun muita, viimeaikaisia strategioita kuten mm. maahanmuuttostrategiaa. Strategia laadittiin laajalla osallistavalla prosessilla vuonna 2008. Lisäksi on soveltuvin osin otettu huomioon myös vuonna 2008 perustetun Suupohjan liikelaitoskuntayhtymän, Suupohjan LEADER 2007 -13 -ohjelma, Suupohjan työllisyysstrategia ja Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymän strategiat.

3.3. Ohjelman rooli ohjelmallisen kehittämisen kokonaisuudessa ja suhde muihin kehittämisinstrumentteihin

KOKO-ohjelman suhde Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelmaan

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelma on yhteensopiva Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman 2009 - 10 kanssa. KOKO-ohjelman valmistelutyön yhteydessä on 28.5.2009 pidetty Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelmaa ja Etelä-Pohjanmaan MAKO-ohjelmaa koskeva yhteensovituspalaveri. ja Useimmat KOKO-ohjelman teemat soveltuvat sellaisenaan maakuntaohjelman toimintalinjaan 1: Yritystoiminnan edistäminen ja toimintalinjaan 2: Osaamisen ja innovaatiojärjestelmän vahvistaminen. Toimintalinjassa 1 on esillä samat keskeiset kehittämisalat ja klusterit kuin Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelmassa: Elintarvike, metalli- ja teknologiateollisuus sekä puu (kalusteet). Esitetyt toimenpiteet ovat hyvin yhdensuuntaisia KOKO-ohjelman kanssa.

MAKO-ohjelmassa mainituista kasvun aloista Suupohjan KOKO-ohjelma tukee bioenergian ja uusiutuvan energian tuotannon edistämistä ja sekä luovien alojen kehittämistä (etenkin muotoilu). Liiketoimintaosaamisen suhteen KOKO-ohjelma tukee MAKO:n tavoitteita kansainvälistymisestä, uusista liiketoimintamalleista sekä innovaatiojärjestelmän kehittämisestä.

Toimintalinjan 2 osalta KOKO-ohjelma tukee mm. koulutustarpeiden alueellista ennakkointia, elinikäistä oppimista tukevia oppimisympäristöjä, työelämälähtöisiä neuvontapalveluja sekä koulutusjärjestelmiä. Yhteneväisiä linjauksia ovat myös toisen asteen koulutuksen kehittäminen, elinkeinoelämän ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyöverkoston kehittäminen sekä kansainvälisten toimintojen kehittäminen. Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelma tukee myös Innovaatioympäristöjen sekä osaamisrakenteiden sisällän kehittämistä ja kansainvälistymistä.

MAKO-ohjelman toimintalinjassa 3: Asuinympäristön ja hyvinvoinnin kehittäminen ohjelmat tukevat toisiaan vetovoimaisuuden ja imagon kehittämisessä peruspalveluiden yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuden edistämässä. MAKO-ohjelman toimintalinjassa 4: Infrastruktuurin kehittäminen ja KOKO-ohjelmassa mainittu open access-tietoverkkojen sekä niiden sisältötuotannon kehittäminen tukevat hyvin toisiaan.

Suupohjan LEADER-ohjelma

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelma on hyvin yhteensopiva Suupohjan paikallisen toimintaryhmän Suupohjan LEADER 2007–13 ohjelman kanssa. Molemmissa ohjelmissa mm. korostetaan elinkeinoelämän kehittämistä. LEADER-ohjelman osiossa 7.1. Uusi horisontti – yrittäjyyden edistäminen painotetaan vahvasti myös seuraavia asioita, jotka korostuvat myös Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman teemoissa 1-3.:

- 7.1 Paikallisten raaka-aineiden innovatiivinen jalostus ja markkinointi (mm. ainesosateollisuus), maatalouspohjainen uusiutuva energia
- 7.2. Uudistuva huonekalu- ja sisustusteollisuus
- 7.3. Metallialan ja Logistia-klusterin yrittäjyyden kehittäminen.

Suupohjan KOKO-ohjelman teemat 3 ja 4 ovat hyvin yhteensopivia LEADER-ohjelman toimintalinjan 8. Hyvinvoinnin vihreä runko-palvelurakenteen uudistaminen ja toimintalinjan 9. Pohojalaan tupa-asumisen ympäristön, kylien kehittäminen. Tässä linjassa painottuu esim. tietoverkkojen sisällön kehittäminen.

Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelman toimijoilla tulee olemaan myös merkittävässä määrin toiminnallista yhteistyötä Suupohjan LEADER-ohjelman toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että Suupohjan LEADER-ohjelman edustajat ovat mukana paitsi KOKO-ohjelman ohjausryhmissä, myös soveltuviissa teemaryhmissä (mm. elintarvike, kalusteet ja asuminen, digitaalisuus/sosiaalinen media, ennakoiva hyvinvointi, bioenergiapilotti, seutuviestintä sekä living lab-konseptointi). LEADER-ohjelmaan sisään rakennettu kansainvälistymisen elementti ja paikalliset rahoitusmahdollisuudet luovat myös KOKO-ohjelmalle merkittäviä mahdollisuuksia.

Muut ohjelmat: Muista kehittämisohjelmista yhteistyötä KOKO-ohjelmassa tehdään mm. OSKE-ohjelmiin seuraavasi:

- Logistiset järjestelmät: Nosto ja siirtoalan OSKE, TechVilla
- Bio-elintarvike: Elintarvikealan OSKE, Foodwest
- kalusteet ja asuminen: Asumisen OSKE.

3.4. Toimijoiden edellytykset toteuttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia teemoja

Kauhajoen seudun/Suupohjan toimijoilla on hyvät edellytykset toteuttaa KOKO-ohjelman mukaisia teemoja. Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä ja sen kumppanit ovat toteuttaneet menestyksellisesti mm. Kauhajoen seudun verkostopilotti ja AKO-ohjelmia. Kauhajoen seudun verkostopilotti sai AKO-arvioinnissa ohjelmakauden parhaat arvoinnit. Monet esitetyistä teemoista pohjautuvat nykyisen ohjelmakauden meneillään oleviin kehittämisprosesseihin. Mukana on myös täysin uusia avauksia.

Ohjelman toteutuksen ja ohjauksen koordinointimekanismi

Suupohjan KOKO-ohjelman koordinoinnista vastaa päätoiminen ohjelmapäällikkö. Tämän kautta pyritään saamaan kokonaiskuva ohjelman toteutuksesta sekä varmistamaan ohjelman sisäinen ohjaus. Ohjelmapäällikön tukena on projektsihteeri, joka vastaa ohjelman talouden seurannasta. Osa-aikainen tiedottajan avulla ylläpidetään aktiivista tiedotustoimintaa ohjelmasta. Tiedottaja palvelee myös eri teemoja niiden viestinnällisissä tarpeissa. Eri teemojen kehittämisosiot hankkeistetaan ja niiden vetämisestä vastaa koko- tai osa-aikainen projektipäällikkö/koordinaattori vuosittaisten tarpeiden mukaisesti.

Ohjelman ohjausmekanismi pohjautuu vahvaan kumppanuuteen. Tämän tarkoituksena on sitouttaa ohjelman toteutukseen kuntien lisäksi myös muita keskeisiä toimijoita. Ohjelmassa tulee toimimaan seuraavia ohjaus- ja työryhmiä:

Hankehallinto, viralliset päätökset

- Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymän (SEK) hallitus, joka tekee ohjelmaa koskevat viralliset päätökset.
- Kumppanuuspohjainen ohjausryhmä. Ohjausryhmä käsittelee ohjelman vuosittaiset talous- ja toimintasuunnitelmat.

Sen jäsenet tulevat edustamaan seuraavia tahoja:

- 1 jäsen /ohjelmaan osallistuva kunta = yhteensä 6 edustajaa
- 2 jäsentä edustaen SEK:n hallitusta ja valtuustoa
- 2 jäsentä edustaen SEK viranhaltijoita
- Suupohjan koulutuskuntayhtymän edustaja
- SeAMK:n edustaja
- Suupohjan kehittämisyhdistyksen edustaja
- Etelä-Pohjanmaan liiton edustaja
- ELY:n edustaja
- Suupohjan TE-toimiston edustaja.
- Vaasan yliopiston edustaja
- Lisäksi ohjausryhmässä voidaan kutsua myös muita tahoja.

Epäviralliset, kumppanuutta ja substanssia vahvistavat suunnitteluryhmät

- Valmistelutiimi
Ohjausryhmälle asiat valmistellaan 4-5 hengen operatiivisessa valmistelutiimissä, joka kokousta ennen ohjausryhmän kokouksia. Tiimissä on mukana mm. ohjelmapäällikkö, ohjausryhmän edustaja, SEK:n hankehallinnon edustaja sekä Etelä-Pohjanmaan liiton edustaja.
- Teemaryhmät:
Ohjelman kärkiteemoille muodostetaan kumppanuuspohjaiset toimialaryhmät, joissa on mukana yrittäjien, kuntien oppilaitosten ja kehittäjien edustajia. Toimialaryhmä käsittelee vuosittain teeman toiminta- ja taloussuunnitelmaa.
Perustelu mallille: edellä kuvatun mallin avulla sitoutetaan eri yrittäjät ja kehittäjät yhteisten strategisten tavoitteiden ympärille. Mallin kautta saadaan substanssietämystä kehitettävästä asiasta. Malli on testattu niin Kauhajoen seudun Verkostopilotin kuin AKO-ohjelman toteutuksen yhteydessä.
Seudulliset palvelurakenteet-osiota ohjataan laajennetussa kunnanjohtajatyöryhmässä.
Perustelu mallille: Seudulliset palvelut liittyvät läheisesti peruskuntien toimintaan, jolloin on perusteltua liittää se olemassa olevan kunnanjohtajatyöryhmän toimintaan. Uusia näkökulmia ja kumppanuutta haetaan täydennetyllä työryhmällä. Toimintaan kytketään kulloisenkin tarpeen mukaan esim. koulutuskuntayhtymän, SEK:n tai liikelaitoskuntayhtymän edustajat.
- KOKO-toteuttajatiimi
Ohjelmajohdon ja toimijoiden välistä yhteistyötä tiivistetään noin kerran kuukaudessa kokoontuvalla vapaamuotoisella seudullisella KOKO-tiimillä, jossa on mukana ohjelman eri teemojen vetäjät, SEK:n hankehallinnon edustaja sekä tarvittaessa rahoittajan, Etelä-Pohjanmaan liiton edustaja.
- Strategiafoorumi
Strategiafoorumi kerran vuodessa (kumppanuuspohjainen, laaja) ylläpidetään osallisuutta, haetaan palautetta ja uusia ideoita. Sovitetaan tostu-rytmiin.
- Tapauskohtaisesti järjestetään lisäksi eri teemoissa vapaamuotoisia ideointi- ja suunnittelukokouksia.

Ohjelman toteutuksen rahoitusmalli

Kauhajoen seudun KOKO-ohjelma saa kuntarahoituksen Suupohjan SEK:n budjetin kautta. SEK:n hallitus päättää vuosittaisesta budjetista ohjausryhmän esityksestä.

4. Vastaavuus KOKO:n toimintatapoihin sekä vaikuttavuus sukupuolten tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen

4.1. Ohjelman ennakoivuus ja oppivuus

Ennakoivuus ja toimintamallien uudistaminen korostuvat vahvasti ohjelman kärkialojen kehittämisessä, ks. teemat 1-3. Digitaalisuus-teeman kautta haetaan myös innovatiivisesti uusia malleja oppimiseen ja kansainväliseenkin verkottumiseen. Uudistuvat palvelut-osiossa on monia elementtejä, joissa ennakoivuus korostuu, mm. V6-vetovoimamallissa Oma lukunsa on teemassa 5 mainittu koulutuspilotti sekä living lab-toimintakonseptin kehittäminen. Ohjelman tavoitteena on eri teemoissa rakentaa seudulle pysyviä toimintamalleja, joita voidaan hyödyntää myös ohjelmakauden jälkeen ja ohjelmaseutua laajemmalla alueella..

4.2. Kumppanuus

Kumppanuuden luonne

Kumppanuus toteutuu Suupohjan KOKO-ohjelman toteutuksessa laaja-alaisesti niin ohjausryhmässä, toimialaryhmissä kuin toimijatiimissäkin. Keskeisten paikallisten toimijoiden (alueen kunnat, SEK, Suupohjan kehittämissyhteistyö, Suupohjan TE-toimisto, kehitysyritykset, alueen oppilaitokset, yritykset) sekä aluekehitysviranomaisten edustajat (liitto, TE-keskus) ovat mukana ohjelman toimielimissä sekä useissa teemaryhmissä. Eri teemaryhmien kokoonpano voi vaihdella teeman luonteen mukaisesti.

Yhteistyön intensiteetti

Suupohjan KOKO-ohjelman kaikkien ohjelmateemojen toteutuksessa kumppanuus nähdään ohjelman toteutuksen edellytyksenä. Samanlainen toimintamalli on ollut käytössä seudun aikaisemmissa Verkostopilotti- ja AKO-ohjelmissa. Esimerkkinä kumppanuudesta ovat toimiala-/teemaryhmät, joissa keskeisten toimijatahojen edustajat yhdessä rakentavat strategiset kehittämiskokonaisuudet. Sama malli on ollut käytössä jo tämän ohjelman suunnittelussa.

4.3. Verkostoituminen

Lähellä sijaitsevat toimijat

Ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa on verkostoiduttu lähialueen toimijoiden kanssa. Kärkitoimialoilla yhteistyö on vakiintunutta mm. seuraavien tahojen kanssa.

- *Logistiset järjestelmät/metalli* Vaasan yliopisto: tuotantotalouden laitos, Etelä-Pohjanmaan korkeakouluystiö ry (Logististen järjestelmien professori) Vaasan yliopisto, Levon-instituutti, Seinäjoen ammattikorkeakoulu/tekniikan yksikkö (Logistia-instituutti), SeAMK teknologia-asiamiestoiminta, Merinova
- *Bio-elintarvikeketjut*, yhteistyökumppanit: EPANET-professorit (3 kpl), Foodwest/OSKE-toiminta, Ruralia-instituutti Seinäjoki, MTT Ylistaro, SeAMK, Suupohjan ammatti-instituutti, Honkajoen kunta, Yrityskeskus Dynamo, Närpiö.
- *Living Business – kalusteet ja asuminen*, keskeiset yhteistyökumppanit: SeAMK Kulttuurin ja muotoilun yksikkö, Seinäjoen AKO/ luovien alat, Vaasan yliopisto/EPANET-konseptijohtamisen professori, Vaasan yliopisto/Levon-instituutti Vaasan ja Seinäjoen toimipisteet. TE-keskus, TEAK, Teuva. PHKK Oy.
- Suupohjan rannikkoseudun KOKO-ohjelman kanssa on sovittu yhteistyöstä etenkin seuraavien teemojen osalta:
  - i. bio-elintarvike (fokuksena peruna ja kasvikset)
  - ii. Peruna-alan kehityskysymyksissä tehdään alueiden välillä yhteistyötä, joka pohjautuu aikaisempiin yhteisiin kehitystoimiin. Selvitetään yhteistyömahdollisuuksia koskien mm. kaskihuonealan energiantuotantoa ja tutkimustoimintaa (Martens).
  - iii. Bioenergiaa koskien voidaan pohtia yhteisiä kehittämistavoitteita synergiaetujen löytämiseksi.
  - iv. Tietoyhteiskunta – avointen verkkojen *Living Labs-yhteistyö*. Selvitetään maaseudun tietoyhteiskuntapalveluihin liittyviä kysymyksiä. Kehitetään alueiden välistä yhteistyötä koskien ICT-alan kehitystyötä ja testausta, joka pohjautuu paikallisiin laajakaistaverkkoihin.
  - v. Kehitetään etenkin kehittämistyötä koskevaa muuta organisoitua yhteistyömuotoja alueiden välillä.

Kansalliset ja kansainväliset yhteistyöverkostot

- *Logistiset järjestelmät/metalli*: IASP (International Association of Science Parks), FIMEC, TEKESin ohjelmat, TechVilla, CleanTech Finland-verkosto, AKO-innovaatioverkosto, Invest in Finland.
- *Bio-elintarvikeketjut*: VTT, MTT, Satafood, TY, HY
- *Living Business – kalusteet ja asuminen*: Asumisen OSKE, Puuteollisuusyrittäjät ry, Lahden tiede- ja yrityspuisto. AKO kulttuuriverkostot/luovat alat.
- Digitaalinen seutu 2.0: EnoLL – European Network of Living Labs

KOKO-ohjelmakauden puolivälissä (2012) suoritetaan seudullisesti ohjelman verkostoyhteistyön arviointi, jonka perusteella verkostoyhteistyötä kehitetään toivotulla tavalla.

4.4. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen

Sisältö ja toimenpiteet sukupuolinäkökulmasta:

Eri toimialat kohdistuvat eri sukupuoliin eri tavalla, mutta toisiaan tasapainottavasti: logistiikka/metalli miehet, elintarvike, asuminen miehet/naiset, koulutus ja digitaalisuus kohdistuvat naisiin miehiä enemmän. Virtuaalisuus mahdollistaa mm. kotiäitien osallistumisen kehittämiseen sosiaalisen median kautta. KOKO-kehitystoiminnassa valtaosa työntekijöistä on naisia. Lisäksi KOKO:ssa voidaan käynnistää hanke, jossa ohjataan työntekijöitä epätyypillisille aloille. Työryhmissä pyritään huomioimaan myös tasa-arvonäkökulma. Ohjelmalle on määritetty tarkemmat tasa-arvotavoitteet ja toimenpiteiden vaikutukset miesten ja naisten elämään tunnistetaan ohjelman käynnistyttyä (liite 3.).

4.5. Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen

Ekologisesti kestävä kehityksen näkökulma korostuu Kauhajoen seudun/Suupohjan KOKO-ohjelmassa esim. aikaisempia verkostopilotti- ja AKO-ohjelmia enemmän. Ohjelman kärkitoimialoilla on monia toimenpiteitä, joissa tämä näkyy, mm.

- Logistiset järjestelmät: mm. liiketoimintamallien uudistaminen ympäristöteknologian avulla, uuden materiaalit, kierrätettävyys
- Elintarvikeala: agroekologinen toimintaketju ja hiilijalanjäljen pienentäminen
- Kalusteet ja asuminen: ympäristösertifikaattien hankkiminen.

Merkittävää ohjelmassa on myös uusiutuvan energian pilotti ja ympäristönäkökulman mukaan ottaminen V6-vetovoimamalliin. Ohjelmalle on tehty ympäristövaikutusten arviointi (liite 2.).

5. Ilmoittautuminen kansallisiin verkostoihin

Suupohjan KOKO-ohjelman toimijat tulevat verkottumaan seuraaviin kansallisiin AKO-verkostoihin kaudella 2010–13:

- Innovaatioverkosto
- Hyvinvointiverkosto
- Luovat alat/kulttuuri

Lisäksi Suupohja osallistuu seuraavaan alueiden väliseen yhteistyöpilotointiin:

- Kansainvälistyminen (Venäjä).

6. Rahoitus

Rahoitusarvio ohjelman koordinaatiosta

Yhteensä kaudelle 2010–2013

Ohjelman kustannukset yhteensä (koordinaatio & teemojen toteutus) vuosittain: 600.000 €, josta koordinaation osuus on 145.000 € ja muiden teemojen 455.000 €. Ohjelman kustannuksista TEM:n osuus on 50 % ja ohjelma-alueen kuntien 50 %.

Koordinaatio (Koordinaatio, ohjelmajohto, taloushallinto, tukipalvelut, viestintä)

Kustannukset kaudelle 2010–2013 yhteensä 580.000 €

Vuosittain eriteltynä

2010	145.000 €
2011	145.000 €
2012	145.000 €
2013	145.000 €

Ohjelman toimenpiteet eri teemoissa.

Toteutuskustannukset yhteensä kaudelle 2010-2013 2.400.000 €

Vuosittain eriteltynä

2010	600.000 €
2011	600.000 €
2012	600.000 €
2013	600.000 €

KAUHAJOEN SEUDUN/SUUPOHJA KOKO-
OHJELMAEHDOTUKSEN LIITTEET

- Liite 1: Määrälliset vaikuttavuustavoitteet
- Liite 2: Ohjelman ympäristövaikutusten arviointi
- Liite 3: Tasa-arvovaikutusten arviointi

